

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno 9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 23. marca naslednje vojno poročilo:

Sovražnik, ki se je zmanjšimi silami vrnil v naše postojanke vzhodno od Martube, je izgubil kakih 40 motornih vozil in dve bateriji.

Naši letalski oddelki brez prestanka bombardirajo in obstreljujejo s strojnimi sovražne sile, ki se umikajo. Naši lovci so sestrelili dve sovražni letali, štiri pa nemški lovci, medtem ko je bilo zajeto angleško letalo, ki je moralo pristati. V vzhodnem Sredozemlju je naša podmornica navzlic odločno neugodnim vremenskim razmeram že pozno popoldne 21. t. m. zagledala, medtem ko so ga naša izvidniška letala še ves naslednji dan zasledovala, večji sovražni konvoj v močnem spremstvu, ki je bil namenjen na Malto. Eskadre torpednih letal so z več oporišč naenkrat v velikem številu in v zaporednih valovih navalile na sovražne ladje. Naši letalci, ki so v odličnem zaletu premagali srdit zaporni ogenj in umetno meglo spremljevalnih ladij, so napadli iz najbližje bližine in ponovno zadeli s torpedi vojne in prevozne ladje. Naši pomoraki edini se je včeraj popoldne posrečilo doseči v zalivu Sirte angleški pomorski oddelki, ki se je skušal izogniti borbi, pokrivši se z meglo, in mu je povzročil novo škodo, ki bo še naknadno ugotovljena. Nemško letalstvo je v večjem številu spet silovito napadlo letališča Ca Venezia in Luka ter uničilo tamošnje lope in naprave. Dve letali sta bili uničeni v borbah v zraku, sedem pa na tleh.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 23. marca poročilo, iz katerega povzemamo: Na polotoku Kerču so se ponesrečili nadaljnji napadi sovražnika. Na doneskem področju

so nemške in rumunske čete odbile v srditih bojih napade močnejših sovjetskih sil,

ki so jih podpirali oklopni vozovi. V srednjem odseku fronte so bili uničeni oddelki sovražnika, odrezani od svojih zvez. Pri tem je izgubil nasprotnik v dveh dneh razen mnogoštevilnih ujetnikov, več tisoč padlih kakor tudi 15 oklopnih voz, 31 topov in drugih vojnih potrebščin. Tudi na ostali vzhodni fronti so bile nemške čete uspešno v obrambi pred sovražnikovimi napadi in pri svojih lastnih napadalnih operacijah.

Iz Tokia poročajo, da se japonsko zasedanje otoka Sumatre nadaljuje.

Po bojih na Malaji, na Filipinih in v Nizozemski Indiji se Japonci pripravljajo na boj proti Avstraliji in skozi Birma proti Indiji. Kakor poročata Domei, je japonsko letalstvo zadnje dni bombardiralo pristanišči Port Darwin in Broome v Avstraliji, mesto Wyndham na otoku Hornu, pristanišče Port Moresby na Novi Gvineji in druge kraje.

Iz Carigrada poročajo: Vesti s Srednjega vzhoda trdijo, da so sovjetski oddelki, ki zasedajo severno Perzijo, dospeli do jezera Urmia ter nadaljevali pohod na jugozapad proti mestu Vanenduzu v severnem Iraku.

Sovjetske čete so se razporedile vzdolž turško-perzijske in turško-iranske meje.

Domnevajo, da so sovjetski oddelki tudi že blizu petrolejskega središča Mosula. Pravijo tudi, da se

Ljubljanska proslava 23 letnice ustanovitve borbenih fašijev

Ljubljana, marca.

Pred 23 leti, to je 23. marca leta 1919, so se zbrali na milanskem trgu San Sepolcro ustanovitelji fašističnih združenj. S tem dnem se je začela za Italijo nova doba. Ta obletnica se je praznovala v vsej Italiji.

V Ljubljani bivajoči fašisti so proslavili zgodovinski dan 23. marca s posebno značilnimi svečanostmi. Ob 10. dopoldne je imel Zvezni tajnik poročilo voditeljem Ljubljanskega fašija, ki mu jih je predstavil tajnik tega fašija. Zbor je bil v zborni dvorani Fašističnega doma in so se ga udeležili številni fašisti, na čelu s tajnikom Alesanijem, ki je ob prihodu Zveznega tajnika odredil pozdrav in predstavil zbrane fašistične sile.

Zvezni tajnik Oriandini je odredil pozdrav Duceju, podal voditeljem fašija smernice ter se zadržal z njimi v razgovoru o vprašanih organizacijah Ljubljanskega fašija.

Po poročilu Zveznega tajnika so voditelji Ljubljanskega fašija v spremstvu fašistov spremili v častni straži prapor Ljubljanskega fašija na sedež pokrajinskega Dopolavora oboroženih sil, kjer se je nato izvršila proslava zgodovinskega datuma z nastopom Strankinega govornika Bonsembiante. Še pred to slovesnostjo pa so se vodilna pokrajinska oblastva z Eksecelenco Visokim komisarjem, poveljnikom armijskega zbora, nacionalnim svetnikom Bonsembiantem, poveljnikom vojaške divizije in drugimi funkcionarji in oficirji na čelu napotile na postajo, kjer so jih pričakovali

vali Zvezni tajnik, inspektor Stranke in tajniki Dopolavora, fašisti in fašistke iz ženskega fašija in kjer je bila svečano odprta okrepčevalnica Dopolavora oboroženih sil. V dvorani, ki je bila prirejena za te dobrodelne namene, so bili zbrani zastopniki različnih vrst orožja. Po pozdravu Kralju in Duceju, ki ga je odredil Bonsembiante, — je bilo servirano vojakom okrepčilo.

Ob 11.30 dopoldne pa je v navzočnosti že omenjenih oblastev in vseh fašistov in fašistk, ki prebivajo v Ljubljani, Strankin govornik Dino Bonsembiante v veliki dvorani Dopolavora oboroženih sil proslavil zgodovinski dan, spominjajoč se med drugim, da se letos vrši proslava ustanovitve borbenih fašijev v ozračju zmagovite vojne. Govornik, ki je najprej podal obširen prikaz zgodovinskega razvoja in je v tej zvezi z največjo jasnostjo očrtal protikomunistično in protidemokratsko poslanstvo borbenega fašizma, opozarjajoč na izjave Benita Mussolinija na trgu San Sepolcro v Milanu, je potrdil nasprotje med boljševizmom kot obliko tatarskega barbarstva in rimsko civilizacijo. Onega daljnjega leta 1919. pa je Mussolini postavil tudi idealne osnove nove Evrope in vžgal plamen totalne revolucije, ko je v nasprotju s samodržstvom zlata in boljševiškim nasiljem postavil zahtevo po svobodi v svetu.

Ob zaključku proslave so vsi navzoči priredili tople manifestacije Duceju in fašistični Italiji.

Ponovna naselitev ozemlja, ki so ga zapustili Nemci

»Emona«, zavod za kmetijstvo in nepremičnine v Ljubljani, objavlja glavne pogoje, ki urejujejo oddajo njiv in posestev v zakup, odkoder so se izselili Nemci.

Načrt družbe »Emona« je vzpostavitev majhnih posestev, kar pa zahteva dolga preučevanja tudi zaradi preureditve kmetijstva. Medtem je »Emona«, da bi olajšala položaj kmetov in priseljencev, ki nujno čakajo na dodelitev hiš in zemljišč, sklenila, dodeliti jim to v zakup pod izredno ugodnimi pogoji.

Prednost bodo imele družine, ki so vajene kmečkega dela, vendar pa je tudi prostora

sovjetski oddelki pripravljajo na zasedbo vsega zapadnega dela Iraka s petrolejskim središčem Kermansahom vred. K temu poročajo iz Rima: Tako je Sovjetska Rusija ponovila igro, ki jo je nekdanje uprizarila z baltičskimi državami. Kaj pa nedotakljivost Perzije, kateri sta dala poročstvo Anglija in Amerika? Očitno je Anglija spet enkrat prodala eno izmed držav, o kateri je trdila, da jo hoče varovati. Anglija je to storila v zamejo za sovjetsko pomoč angleški vojski in angleškemu brodomu Poleg tega poročajo, da se sovjetske čete pripravljajo tudi na zasedbo prestolnice Teherana, da bi preprečile kak morebitni perzijski nastop. S tem bo Sovjetska Rusija pogazila zadnje določilo lažnega miru, ki ga je sklenila z vlado zdajšnjega perzijskega vladarja.

Iz Lizbone poročajo: V angleških novinarskih

za gozdne delavce, ki potrebujejo samo hišo z majhnimi vrtovi, za trgovce, za obrtnike in druge, ki bodo brez dvoma imeli priliko, uveljaviti se s svojim delom.

Vsem, ki so že predložili prošnje, so bila že poslana povabila, da se predstavijo v vasi, ki so si jo izbrali. Če bi tega povabila ne bili prejeli, se kljub temu lahko predstavijo v uradu v Kočevju, da se bodo potem napotili na kraj, kjer se želijo naseliti.

Takoj se bo izvršila dodelitev hiš v razmerju s številom družinskih članov in obsejnostjo gospodarstev, ki se žele ustanoviti. Za

vrstah priznava, da

je treba odhod ministra Stafforda Crippsa v Indijo pripisovati odločnemu koraku ruske vlade v Londonu.

Ruska vlada je pred tednom dni povabila Anglijo, naj pospeši rešitev indijskega vprašanja, ki zanima Rusijo prav tako kakor Anglijo. Ruske meje, je dejal predsednik sovjetske vlade Molotov, so na indijskih rekah Gangesu ter Bramaputri. Moskva je angleški vladi tudi dejala, da je indijsko vprašanje v rusko-angleškem smislu sposoben rešiti edino minister Cripps, ne da bi škodoval koristim angleškega imperija in ne koristim Rusije. Indijski komunisti so iz Moskve dobili naročilo, naj s največjim navdušenjem podpirajo poslanstvo ministra Crippsa ter mu njegovo nalogo z vseh sredstvi olajšajo.

hišo je določena zelo nizka zakupnina, ki je začasna značaja. Ob izročitvi hiše se sklepe zakupna pogodba za kmečko gospodarstvo z obveznostjo, da se bodo dodelile njive v teku meseca aprila, travniki in pašniki pa v teku maja v razmerju z delovno močjo družine in obsežnostjo kmečke hiše.

Tisti, katerim bodo zaradi sestave njihove družine in ker se pečajo s kakim drugim poklicem, dodeljena zemljišča samo v majhnem obsegu, in sicer največ do dveh hektarov, bodo plačali majhno zakupnino za hiše in razen tega zakupnino v naravi za zemljišča.

Tisti pa, ki bo prejel v dodelitev več zemljišča, kakor v tej izmeri (njiv, travnikov in pašnikov v skupni izmeri več kakor dva hektara), bo moral plačevati samo zakupnino v naravi, določeno za to zemljišče, medtem ko se mu bo začasno določena zakupnina za hišo odobrila. S tem se dajeta prednost številnim družinam in olajšava za ustanovitve izdatnih kmečkih gospodarstev.

Pri zakupih trgovinskih in obrtnih podjetij se bo zakupnina hiše prištela zakupnini od zemljišč, ki se bodo zahtevala.

V vednost in ravnanje zanimancev se objavljajo zakupnine v naravi za vsak hektar, določene za zemljišča že posejana z žitom, kjer ima zakupnik izvršiti le še malo dela, odnosno za zemljišča za pomladno setev, katerih zakupnina je preračunljena na podlagi pridelka v krompirju. Za travnike in pašnike se bo določila ob izročitvi primerna zakupnina v razmerju z njihovo donosnostjo.

Okraj Kočevje: žito: najmanj 3 kvintali, največ 6 kvintalov; krompir: najmanj 3 kvintali največ 6.5 kvintala.

Okraj Kočevska reka: žito: najmanj 1.5 kvintala, največ 3 kvintale; krompir: najmanj 1 kvintal, največ 4 kvintali.

Okraj Mozelj: žito: najmanj 1.5 kvintala, največ 3.5 kvintala; krompir: najmanj 1 kvintal, največ 4.5 kvintala.

Okraj Koprivnik: žito: najmanj 1.5 kvintala, največ 3 kvintali; krompir: najmanj 1 kvintal, največ 4 kvintali.

Okraj Črnomelj: žito: najmanj 1.5 kvintala, največ 4 kvintali; krompir: najmanj 1 kvintal, največ 5.5 kvintala.

Okraj Stari log: žito: najmanj 1.5 kvintala, največ 2.5 kvintala; krompir: najmanj 1 kvintal, največ 3 kvintali.

Tisti, ki želijo dodelitev hiš in zemljišč, morajo upoštevati naslednja določila:

1. Morajo se požuriti, ker je hiš samo omejeno število in je število prosilcev mnogo večje.

2. Morajo prinesiti s seboj vse orodje, sredstva in semena, s katerimi razpolagajo.

3. Ako želijo postati lastniki posestva, si morajo že zdaj izbrati posestvo, ki ga smatrajo za najbolj primerno po svojih gmotnih in delovnih možnostih.

4. V aprilu se bodo začela velika gozdna dela. Zaradi tega naj zakupniki razmišljajo o primernosti naselitve v kraju, kjer bi si lahko preskrbeli tudi nekmečko delo.

»Emona« je ukrenila vse potrebno za čim večjo in vsestransko pomoč v dobi setve, da bodo družine dobile iz zemlje, kar je potrebno za življenje.

Načrt zakupne pogodbe je na vpogled v uradih družbe »Emone« v Ljubljani in v Kočevju, Mozelju, Koprivniku, Črnomlju, Kočevski Reki in v Starem logu kakor tudi pri gg. župnikih raznih vasi.

× Potapljač 152 m pod morsko gladino. Iz Stockholma poročajo, da se je neki finski potapljač v izpopolnjeni potapljaški opravi potopil 152 m globoko. Navzlic temu so ga potegnili iz globine komaj še pravočasno, da se ni zadušil. Pomisliti je treba, da je njegova potapljaška obleka v tisti globini na vsak kvadratni centimeter prenašala pritisk nad 100 kg, vsa površina obleke, ki je znašala okrog 20.000 kvadratnih centimetrov, pa nad dva milijona kilogramov. Da bi mogla zdržati tako silen pritisk, so jo napolnili s posebno zmesjo kisika in helija, a da bi potapljača obvarovali zelo nizke toplote, ki je lastna tej zmesi, si je moral obleči spodaj še obleko, ki jo je grela elektrika.

Mali in veliki gospodar

Presajanje starih dreves

O tem piše »Kmetovalec«:

»Stara sadna drevesa presajamo samo, če so čisto zdrava in so sicer dragocena, da se delo in trud tudi v resnici izplačata. Če je deblo že čez 20 cm debelo, se presajanje redkokdaj posreči, zato se tega ne bomo lotili. Čas za presajanje je na koncu februarja ali v začetku marca, preden začno soki v drevesu krožiti. Načina sta dva: z zemljo okoli korenin in brez nje.

Če presajamo drevo z zemljo, izkopljemo v razdalji polovice krošnje okoli drevesa pol-meter globok jarek, ki ga izdolbemo kolikor le mogoče globoko proti drevesu. Vse korenine moramo gladko odrezati in zemljo sproti z deskami obložiti, da se ne kruši. Če je zemlja primerno vlažna, se kruši manj kakor suha. Na strani, kjer bomo drevo izvlekli, moramo steno jarka odkopati posevno, da si delo olajšamo. Pri prenosu drevesa z zemljo moramo seveda paziti, da čim manj zemlje odpade od korenin in je čim več prenesemo na novo mesto.

Drevo pa lahko presadimo tudi brez zemlje, ki se drži korenin. Na tako presajanje pa moramo drevo prej pripraviti, kar pa traja dve leti. Pomladi ali že prejšnjo jesen izkopljemo

v razdalji polovice krošnje okoli drevesa 30 cm širok jarek, ki sega pod sredino koreninine krone. Nato napolnimo ves jarek s preperehim kompostom, ki ga čez leto redno zalivamo, da ostane vlažen. Tako prisilimo korenine, da poženejo v območju jarka številne drobne koreninice. Pri odkopavanju in presajanju drevesa bomo na te drobne koreninice posebno pazili, da pridejo na novo mesto nepoškodovane. Nova jama mora biti večja od stare in med drobne koreninice bomo nasuli obilno dobre preperete kompostne zemlje, da dobi drevo dosti lahko sprejemljive hrane za svoje preživljanje.

Krošnje drevesa moramo pred presajanjem močno skrajšati, in sicer tem močneje, čim krajše bodo korenine po presajanju. Nastale rane premažemo z dobro drevesno smolo. Po presajanju moramo drevo temeljito zaliti in tudi vse leto skrbeti za to, da bo zemlja vedno vlažna. Priporoča se tudi, da deblo ovijemo z mokrimi vrečami, ki jih prvi čas vsak dan ovlažimo.

Drevo moramo z vezmi čvrsto zasidrati, ker ga lahko veter prevrne, dokler drevo ne požene novih močnih korenin. Naslednje leto odrežemo vse vodne poganjke, ki za oblikovanje nove krone niso neogibno potrebni.

Ostanek pa na zemljo zasebnikov, katero je mestna občina odvzela in podelila ubožnejšim prebivalcem v obdelavo. Računajo, da bodo pridelali na vsej tej površini okrog 700.000 metrskih stotov raznega žita, krompirja, fižola in drugih pridelkov.

Najmočnejši človek na svetu je Šved

Iz Švedske poročajo o 26 letnem Nilssu Nilssonu, ki je brččas najmočnejši človek na svetu. Nilsson je visok 1.88 m in tehta 89 kg. Odlikujejo ga izredno trdne mišice, s katerimi se pravkar razkazuje v nekem ljudskem gledališču v Gotemburgu, kjer kaže svojo moč z dejanji, ki zbujaajo neizmerno občudovanje gledalcev.

Zdi se, da je te dni postavil svetovni višek v dviganju teže. V mestnem parku si je naložil na pleče težko mizo iz jelovega lesa in velet gasilec, naj zlezejo nanjo. Z dovoljenjem gasilskega poveljnika je zlezlo na desko dvanajst gasilcev, samih krepkih in velikih mož, in Nilsson jih je zmagovito nosil sem in tja. A še ta teža se mu je zdela prelahka. Naložil je na desko petnajst gasilcev v popolni gasilski opremi in jih je držal na hrbtu. Če vzamemo, da je vsak gasilec tehtal povprečno 90 kg in prištejmo 100 kg še za mizo, je znašala celotna obtežitev okrog 1450 kg. Švedski Herkul je trdno vzdržal silno težo in tako dokazal, da mu gre po moči prvenstvo med atleti današnjega sveta.

× Silna je moč solnce. Številke, ob katerih človek najpogosteje obstrmi, so tiste, ki se nanašajo na solnce kot vir življenja v naravi. Solnce je neizčrpen vir moči, svetlobe in toplotne. Krogla, izstreljena iz suške, bi potrebovala približno šest let, da bi priletela z zemlje na solnce. Svetloba se širi s hitrostjo 300 km na sekundo, solnčni svetlobni žarek pa potrebuje približno osem minut, da pride na zemljo. Zemljo zadene le en sam petindvajset milijonski del celote solnčne svetlobe. Če bi bilo mogoče pretvoriti solnčno toploto, ki jo je deležna zemlja v eni sami sekundi, v mehanično silo, bi ta zadostovala, da bi z njo vzdignili kilometer visoko 17 milijonov ton težko breme. Zaradi solnčne toplote izhlapi na zemlji vsako leto približno 660 milijonov ton vode. Tudi premog ne vsebuje ničesar drugega kakor solnčno toplotno silo, ki nas greje takrat, kadar nimamo priložnosti, da bi se greti na solncu samem.

Marc je najprimernejši čas, da daš valiti jajca. Jarčice, ki so izvaljene v marcu in aprilu, dorasejo do jeseni, začno nesti in neso nato vso zimo. Če imamo preizkušene nesnice in tudi dobrega petelina, odberemo jajca najboljših nesnic in jih damo valiti. Ako pa z lastnimi nesnicami nismo čisto zadovoljni in si želimo boljših, si rajši preskrbimo valilna jajca tam, kjer rede dobre, čistokrvne plemenske kokoši, ki izkazujejo dobro nesnost. Vsak lahko dobi odbrana valilna jajca najboljših nesnic pri kmetijskem oddelku Visokega komisariata, in to celo po znižani ceni. Pa čeprav bi morda morali plačati za vsako valilno jajce kaj več, bi to ne bilo pretirano, saj se iz takih jajc izvalijo dobre nesnice in čistokrvne živali. Novomeško sresko načelstvo obvešča rejce malih živali, da se lahko letošnjo pomlad naročijo valilna jajca štajerske kokoši pri nastopnih rejčkih središčih: Bevc Jože, Kijel, občina Sv. Peter pri Novem mestu; Ravtar Dušan, Hrušica, občina Smihel-Stopiče; Žefran Janez, Gotna vas pri Novem mestu. Ti posestniki gojijo že več let pod uradnim nadzorstvom čisto štajersko kokoš. Valilna jajca se bodo oddajala po dnevni ceni ali pa za zamenjavo. Vsi, ki nameravajo naročiti jajca, naj pošljejo svoje naslove po občinah ali pa naravnost z dopisnico na rejško središče, ki jim je najbolj priročno. V dopisu je treba navesti, koliko jajc želi naročnik in kdaj in kje jih želi prevzeti. Jajca za valjenje se bodo prevzemala na domu zgoraj navedenih rejcev pri Sv. Petru na občini in v pisarni novomeškega sreskega načelstva, soba 10.

Naročila modre galice. Objavljena so bila navodila za naročanje modre galice za škropljenje trt. Vinogradniki morajo napisati posebne vloge in jih nasloviti na fašistične kmetijske zveze. Dobili bodo posebne nakaznice, na podlagi katerih bodo lahko kupili polovico tiste količine modre galice, kakor so jo dobili lani.

Velika površina mestne zemlje v Milanu obdelana. Vsa mesta se trudijo, da bi oddala pridnim najemnikom čim več razpoložljive mestne zemlje za kmetijsko obdelovanje. V Milanu so lani obdelali 55.000 kvadratnih metrov in so na tej zemlji pridelali 262 metrskih stotov krompirja, 47 metrskih stotov turšice in tri metrske stote raznih drugih žitnih vrst. Za letošnjo pomlad pa so odredili, da bo treba preorati in zasejati kar 570.000 kvadratnih metrov, od česar odpadejo skoro tri četrtine na mestni svet, pre-

Maurijeve:

Živa in mrtva

Roman

»Če je bilo tako, kakor predpostavljamo, da je gospa Paštrovičeva stopila za trenutek v kabino, ali bi mogel tedaj nov, močan sunek vetra prevrniti čoln?»

»Ne.« je odvrnil Tab mračno. »Ne verjamem, da bi se čoln prevrnil.«

»Mislim, da se je to vendarle zgodilo,« je odvrnil sodnik. »S tem seveda nočeva reči ne jaz in ne gospod Paštrovič, da je prišlo do nesreče zaradi kakšne malomarnosti pri graditvi čolna. Pomladi ste čoln dobro pregledali in izjavili, da je bil v dobrem stanju, in to je vse, kar smo hoteli vedeti od vas.«

»Oprostite, gospod sodnik,« je znova izpregovoril ladjar, »rad bi vas na nekaj opozoril. Če dovolite, bi rad tu še nekaj izjavil.«

»Govorite.«

»Zadeva je takale. Ko se je lani pripetila ta nesreča z gospo Paštrovičevno, mi je marsikdo očital, da sem tega kriv jaz, ker sem ji izročil čoln, ki da ni bil v redu. Zaradi te govorice sem izgubil nekaj dobrih naročil. Pristaniški nadzornik mi je včeraj dovolil, da si smem natančneje ogledati čoln. Čeprav je več ko leto dni ležal v vodi, sem se vendarle hotel prepričati o tem, da je bilo moje delo neoporečno.«

Vse to razumem in nadam se, da ste se pomirili.«

»Da, gospod sodnik, kar se tiče mojega dela, sem čisto miren. Ogledal sem si vsak kotiček, vsako špranjo. Potapljač pravi, da je čoln ležal na peščenem tlu in se čeri ni niti dotaknil.«

Ladjar je utihnil, sodnik ga je vprašujoče pogledal in rekel:

»Je to vse, kar ste hoteli povedati, gospod Tab?»

»Ne, gospod sodnik,« je s strogim glasom odvrnil svedok, »nikakor ne. Nekaj bi še rad vedel. Kdo je napravil luknjo v dnu kabine? To ni bila skala, ker najbližja skala je bila poldrug meter oddaljena od čolna. In vendar je tam luknja, velika luknja, napravljena z železnim kavljem.«

Nastala je tišina. Irena se ni upala dvigniti pogleda. Zrla je v tla. Ko je sodnik naposled izpregovoril, se ji je zazdelo, da prihaja njegov glas iz velike daljave:

»Kaj hočete reči s tem, gospod Tab? O kakšni luknji govorite?»

»Mislim veliko luknjo, ki jo je nekdo napravil v dnu kabine. Ali to še ni vse, vodne ventile sem našel odprte.«

»Vodni ventili? Kaj je to?« je vprašal sodnik.

»To je naprava, s katero se zapirajo cevi, napeljavane z umivalnika ali klozeta, gospod sodnik. Gospa Paštrovičeva si je dala napraviti majhen toaletni prostorček in tam so vodni ventili, ki morajo biti za časa vožnje dobro zaprti, da ne vdira voda v čoln. Ko sem včeraj raziskoval čoln, sta bila oba ventila odprta.«

V dvorani je bila neznosna vročina.

»S tako luknjo v dnu in z odprtimi ventili se tak čoln mora prav kmalu potopiti, gospod sodnik. Ko sem izročil čoln gospe Paštrovičevi, te luknje seveda ni bilo v njem. Gospod sodnik, mislim, da se čoln sploh ni prevrnil, temveč je bil zlonamerno potopljen.«

Irena je čutila, da ne more več vzdržati v dvorani. Nekdo je naglo vstal pred njo in z vseh strani so se zaslišali razburjeni glasovi. Ni vedela, kaj se dogaja.

Sodnik je zazvonil in Irena je slišala, da je zaklical ime Paštrovič. Andrej je vstal. Ni mogla gledati nanj. Ni ga smela pogledati. Nekoč je že imela isti občutek groze kakor zdaj. Ali kdaj je bilo to? Da, spomnila se je — bilo je to takrat, ko je stala z Opravilovo ob oknu Rebekine spalnice.

»Gospod Paštrovič,« je izpregovoril sodnik, »slišali ste izpoved gospoda Jakoba Taba. Ali vam je kaj znano o luknji v čolnu?»

»Ničesar ne vem o tem.«

»Prav nič ne veste, od kod naj bi bila ta luknja?»

»Ne.«

»Ste zdaj prvič slišali o tem?»

»Da.«

»To vas je moralo pač hudo prizadeti, kaj ne?»

»Dovolj hudo me je prizadelo že samo to, da sem se lani tako strašno zmotil v oni prvi utopljenki, zdaj pa slišim, da se je moja pokojna žena utopila v kabini svojega čolna in da je bil čoln zlonamerno potopljen. Se vam zdi čudno, da sem po vsem tem ves iz sebe?»

»Ne, Andrej, tako ne smeš govoriti!« je vpilo Irenino srce.

»Verjemite, gospod Paštrovič,« je dejal sodnik, »da vsi sočustvujemo z vami. Prav nič ne dvomimo, kako globoko se vas je moralo prizadeti odkritje, da se je vaša pokojna žena utopila v lastnem čolnu. Zaradi vas, bi rad izsledil, kako in čemu je umrla.«

»Da, to vam verjamem.«

»Kdo je pazil na čoln gospe Paštrovičeve?»

»Ona sama.«

»Čoln je stal v vašem majhnem zalivu, kaj ne?»

»Da.«

»Po izjavi gospoda Taba, da bi se čoln s tako luknjo v dnu in z odprtimi ventili potopil v desetih ali petnajstih minutah, moramo zavreči predpostavko, da bi bil poškodovan prej, kakor se je gospa Paštrovičeva namenila na svoj večerni izlet po morju.«

»Gotovo.«

»Torej je moral tisti, ki je tiste usodne noči šel s čolnom na morje, sam napraviti v dnu luknjo in odpreti ventile?»

»Tudi jaz mislim tako.«

»Čeprav mi je zelo mučno, vam moram vendarle zastaviti zelo osebno vprašanje.«

»Prosim, gospod sodnik.«

»Ste bili s svojo prvo ženo čisto srečni? Pred Ireninimi očmi so začeli naenkrat plešati črni kolobarji. Dušila se je in vrata, ki so ji bila prej čisto blizu, so se naenkrat odmaknila daleč stran, tla pa so se ji čedalje bolj in bolj bližala.

In tedaj je skozi mrak, ki je nastajal okoli nje, zaslišala jasni Andrejev glas:

»Bodite tako dobri in odvedite mojo ženo ven! Slabo ji je.«

Odvedli so jo v čakalnico. Ko je odprla oči, je videla nad seboj stražnika, ki ji je ponujal čašo vode. Potem je začutila, da ji je nekdo položil roko na rame. Bil je to Frank.

»Strašno mi je neprijetno, da se mi je to zgodilo,« se je skušala opravičiti. »A tako soprojno je bilo v dvorani.«

»Ali vam je že boljše, gospa?« je vprašal Frank.

»Da, zdaj mi je že boljše.«

»Odpeljal vas bom domov.«

»Ne, Frank, ostala bom tu!«

»Andrej me je prosil, naj vas odpeljem domov.«

Pomagal ji je, da je vstala, in jo odvedel k avtomobilu.

»Najrajši bi ostala tu in počakala Andreja.«

»Bojim se, da ne bi morali predolgo čakati.«

»Čemu se je zasliševanje tako zavleklo? Kaj bodo še počeli?« je vprašala.

»Morda bo začel sodnik znova zasliševati.«

»Saj so že vse priče izpovedale, kar so vedele. Nihče ne bo mogel ničesar novega dodati.«

»Tega ne vemo. Morda bo začel sodnik zdaj povsem drugače izpraševati. Tab je postavil vso zadevo v novo luč.«

»Kaj mislite s tem?»

»Ste slišali, kaj je povedal Tab o čolnu? Zdaj nihče več ne verjame, da se je zgodila nesreča.«

»Pa saj to je smešno, Frank! Čemu so sploh poslušali tega ladjarja! Kako more po tolikem času vedeti, od česa je luknja v čolnu? Kaj prav za prav hočejo zdaj izvedeti?»

»Tega ne vem.«

»Sodnik bo zdaj tako dolgo mučil Andreja z vprašanji, dokler se ne bo začel razburjati in bo začel govoriti vse mogoče neumnosti.«

Frank ni odgovoril, a njegov molk ji je jasno pričal, da je zelo, zelo vznemirjen. In nikdar ni vozil tako hitro in tako neprevidno.

»Tisti človek je bil tudi tam,« je rekla Irena.

»Mislite Fabra? Videl sem ga.«

»S kakšno pravico je prišel on k zasliševanju?»

»Njen bratranec je.«

»Ni prav, da on in Opravilova sedita tam in poslušata, kaj pripovedujejo priče. Ne verjamem jima.«

»Tudi jaz ne.«

»Lahko bi nam kaj zaigrala, kaj zelo neprijetnega.«

Tudi zdaj Frank ni odgovoril. Irena je spoznala, da je tako zelo vdan Andreju, da niti z njo ni maral govoriti o tej zadevi. Ni vedel, koliko ji je o vsem tem znano, kakor tudi ona sama ni vedela, kaj vse je znano njenemu. Bila sta zaveznika, šla sta po isti poti, istemu smotru nasproti, a nista se upala pogledati v oči. Medtem sta prispela do Dubrave in Frank je je svetoval, naj gre v posteljo.

»Daj, najbrž bom naglo legla.«

»Jaz se vrnem na sodišče. Morda me bo Andrej potreboval.«

Vsa nemirna, s srcem polnim strahu in groze je šla Irena v spalnico in legla. V možganih so se ji neprestano porajala vprašanja: Kaj se zdaj godi tam? Kaj, če se bo čez malo časa Frank sam vrnil v Dubravo brez Andreja?... Bila je preveč utrujena in kmalu jo je premagal spanec. Ko se je prebudila, je bilo že pozno popoldne. Prebudilo jo je brnenje avtomobila, ki se je prav tisti trenutek ustavil spodaj na dvorišču. Hotela je vstati, a noge so ji odpovedale. Tedaj pa so se že odprla vrata spalnice in na pragu je obstal Andrej. Bil je silno izčrpan in kakor bi se bil v teh dveh dneh postaral.

»Vse je končano,« je dejal. »Samomor brez zadostnih dokazov, ki bi pričali, v kakšnem stanju je bila pred smrtjo. Tako je mnenje preiskovalnega zdravnika.«

Irena je sedla.

»Samomor?« je dejala. Toda iz kakšnega razloga?

»Bog sam ve. Sodnik me je dolgo izprašujoče gledal, preden me je vprašal, ali ni bila Rebeka morda v denarnih stiskah. Sveta nebesa!

»Kaj je bilo še? Kaj je še rekel sodnik? Čemu si bil tako dolgo tam?« je izpraševala.

»Premleval je to, kar smo že vsi izpovedali. Hotel je vedeti, ali je težavno odpreti vodne ventile, ali so bila vrata kabine tesno zaprta in tako dalje. Mislim sem, da bom zblaznel pri teh vprašanjih. Vendar sem ostal miren. Pogled na tebe, ko si sedela tam pri vratih, me je opomnil, kako se moram obnašati. Če bi ne bila omedlela, ne bi mogel vzdržati. A tvoja omedlevica me je takoj spravila k zavesti in tedaj sem dobro vedel, kako moram odgovarjati. Zdaj sem do smrti utrujen, dragica.«

Sedel je na klop ob oknu in skril obraz v roke. Irena je vstala in sedla k njemu. Frie in Robert sta prinesla južino.

»Kje si pustil Franka?« je vprašala.

»Moral je v župnijski urad. Šel bi bil z njim, a hotel sem biti čim prej pri tebi. Stalno sem mislil na tebe, kako sama si tu, kako čakaš in ne veš, kaj se dogaja.«

»Čemu je šel Frank v župnijo?»

»Necoj moramo še nekaj izvršiti. Nekaj v cerkvi.«

Prestrašeno ga je pogledala, a naglo se je domislila, za kaj gre. Pokopati morajo Rebeko.

»Pokopali jo bomo ob sedmi uri. Nihče ne ve za to razen Franka, zdravnika in župnika.«

»Kdaj boš šel z doma?»

»Dobili se bomo pred cerkvijo pet minut pred sedmo.«

»Šla bi rada s teboj. Čisto mirna bom. Vzemim me s seboj,« je prosila.

»Ne, ne maram, da bi šla z menoj!« jo je zavrnil.

Kmalu po sedmi uri je začelo deževati. Irena je ostala sama v knjižnici z glavo, polno težkih misli. Ni slišala Frica, ki je vstopil. Zagledala ga je šele, ko je stal pred njo. (Dalje)

Hitro nekaj italijanščine

Enoinštirideseta vaja

La visita d'un medico

La marchesa di X. soleva ricevere ogni giorno dalle due alle tre il suo medico, uomo amabile e pieno di spirito, col quale ella godeva parlare di mille e mille cose.

Un giorno il medico si presentò, come al solito, alla casa della marchesa e non fu ricevuto. Credeva d'aver inteso male e pregò il servo d'annunciarlo di nuovo. Il servo tornò dalla padrona. »Signora,« disse, »il dottore domanda perchè la signora marchesa non vuole riceverlo.«

»Ditegli,« ella rispose, »che io sono ammalata.«

Prevod: Markiza X. je imela navado sprejemati vsak dan od dveh do treh svojega zdravnika, ljubeznivega in duhovitega moža (dobesedno: moža prijetnega in polnega duha), s katerim jo je veselilo govoriti o tisočih in tisočih rečeh. Neki dan se je pojavil zdravnik kakor običajno v hiši markize in ni bil sprejet. Misli je, da je napačno slišal, pa je prosil služabnika, naj ga znova prijavi. Služabnik se je vrnil k gospodarici. »Gospa,«

je rekel, »doktor vprašuje, zakaj ga gospa markiza noče sprejeti.« Recite mu,« je ona odgovorila, »da sem bolana.«

Razlaga besed: la visita = obisk; soleva = imeti navado (soleva je nedovršni pretekli čas druge spregate, o kateri bomo še govorili); ricevere = prejeti, sprejeti; il medico = zdravnik; amabile = ljubezniv; l'uomo = človek, mož; pieno = poln; lo spirito = duh (pieno di spirito = poln duha, to je duhovitosti); godere = se veseliti (godeva je nedovršni pretekli čas; godeva parare se prevede dobesedno: se je veselila govoriti); la cosa = reč; presentarsi = predstaviti se, pojaviti se, prezentirati se; al solito = po navadi; fu ricevuto = bil sprejet (dovršni pretekli čas; ricevuto je deležnik preteklega časa od glagola ricevere); intendere = nameravati, slišati (inteso je deležnik preteklega časa; credeva d'aver inteso = je mislil, da je slabo slišal); male = slabo; annunciare = prijaviti; di nuovo = spet, znova; disse = je rekel (dovršni pretekli čas glagola dire); il dottore = doktor; dire = reči (ditegli je sestavljenka iz dite — recite in gli — mu); rispondere = odgovoriti (rispose je dovršni pretekli čas); ammalato = bolan.

ŽIVLJENJE IN SANJE

Kakor smo že objavili, smo začeli novo rubriko pod naslovom »Življenje in sanje« z namenom, da bi našim čitateljem razlagali pomen sanj, kar bo imelo tudi svojo zabavno stran. Ze davno je ugotovljeno, da imajo sanje gotovo zvezo z resničnostjo. Premnogokrat pa ga je že kdo zelo polomil, ker si je sanje napačno razložil. Ljudstvo, vsaj večina, v sanje slepo verjame in si na ta način večkrat škoduje. Smoter našega novega kotička je pravilno pojasnjevati pomen sanj.

Nekateri ljudje sanjajo mnogo, drugi malo, tretji pa sploh ne. To je odvisno od človeka samega. Vsakdo, ki želi pravilno razlagati sanj, naj piše na uredništvo »Domovine«, pa bo prejel odgovor v rubriki »Življenje in sanje«. Treba je natanko opisati pomembnejše sanje, opisati kakšen vtisk so sanje napravile na prizadetega, dodati kratek življenjski opis, trenutni položaj, rojstne podatke in sploh ter vprašanje poslati na naslov: »Domovina« (Življenje in sanje), Ljubljana, Puciničeva 5. Javite pa samo pomembne sanje, ne vsake malenkosti. Pravico na odgovor ima vsak, ki pismu priloži po en kupon, ki bodo izhajali v vsaki številki »Domovine«. Zraven zapišite značko za odgovor.

Doslej smo prejeli že mnogo vprašanj. Danes odgovarjamo na najpomembnejša.

Radovednost — Ig. Iz vašega obširnega pisma je razvidno, da mnogo sanjate in da sanjate tudi — z odprtimi očmi! Zaradi tega prav zadnje sanje ne pomenijo ničesar, čeprav bi komu drugemu morda kaj pomenile. Stvaren pogled na svet, da bo vse dobro!

Most 24 — Ljubljana. Vaše pismo me je spravilo v dobro voljo: toliko je v njem slepe vdanosti v reči, ki jim človek dolga tisočletja ni mogel do dna in jih verjetno tudi nikoli ne bo razumel. Vendar je tudi na tem nekaj. Po lesenem mostu ste stopali (v sanjah seveda), voda je bila močno deroča in narasla, da se je most tresel in da so valovi pljuskali čezenj, vi pa ste srečno prišli na drugi breg, ne da bi se bili zmočili noge. Bodite previdni! Malo preveč samozavestni se mi zdite. Poglejte okrog sebe! Kaj pa, če je med vas in vašo izvoljenko stopila tretja oseba? Če boste trezni in preudarni, boste to oviro zlahka odstranili, ker ste srečno prišli čez most!

Sreča, 5 — 21 — 43; — Anton K. Če ste navdušeni za loterijo, kar igrajte. Premnogim se je že nasmehnila sreča, morda se bo tudi vam. Številke, ki so se komu pokazale v sanjah, so tudi že zadele, a ne vedno. Odvisno je bilo od tega, kako jih je dotičnik poimenoval. To pa je bilo spet odvisno — od sreče!

Odločitev, Breda — Lj. Dobro srce imate in toliko dobrih lastnosti, da slabe niti v poštev ne pridejo. Odgovite se klicu srca in vse bo dobro. Tudi če bodo nastopile ovire, se ne plašite! Teh je v življenju obilica, le da jih vsak človek drugače prenaša in poimenuje. Vtrajnost in dobra volja!

KUPON
ZA ODGOVOR V KOTIČKU
ŽIVLJENJE IN SANJE

Že pračloveka so boleli zobje

V pradavnini so zdravili zobobol s čarovnijami — Pravo zobno zdravstvo se je začelo šele pred dobrimi 200 leti

Splošno prevladuje mišljenje, da dobivajo ljudje čedalje slabše zobe, čim bolj so prosvetljeni. Toda razna odkritja iz davne dobe človeškega življenja na zemlji kažejo, da temu ni tako. Zgodovina nas uči, da so poznali zobobol morda v enaki meri kakor danes tudi že starodavni Babilonci. Niso pa seveda poznali takšnega zdravljenja proti nemu, kakor ga poznamo danes. Zobe so tedaj

zdravili z različnimi čarovnijami. Vsaj zdelo se jim je, da jih zdravijo. Če jih potem res niso več boleli, je bila seveda tudi čarovnija dobro zdravilo. Koliko uspeha so imeli ti starodavni ljudje z zdravljenjem zob, sicer ni znano, vendar pa je danes zdravniški svet prepričan, da je morala pri tedanjem zdravljenju igrati važno vlogo sugestija. To zdravilo je zaleglo vsaj za kratko dobo. Pa ni

morda starodavni Babilonec prvi človek, ki so ga začeli boleli zobje, temveč so učenjaki dognali, da je tudi že pračlovek, na primer tako zvani krapinski človek, poznal zobobol.

Naj je že bilo zdravljenje zob takšno ali drugačno, bolj ali pa manj uspešno, eno je vendar dokazano: da je namreč bilo v vseh časih zelo zanemarjeno. L. 1728. je bila napisana prva knjiga, ki se je bavila z zdravljenjem zob. Napisal jo je Francoz Pierre Fauchard. S to knjigo je bila postavljena osnova za moderno zobarstvo. Cesar Friderik Veliki je imel že svojega osebnega zobnega zdravnika, ki se je pisal Pfaff. Delal je modele zob iz sadre. Porcelanaste zobe so iznašli ob koncu osemnajstega stoletja v Parizu. Anglež Horace Wels je uvedel v štiridesetih letih preteklega stoletja tako imenovani rajski plin, ki ga je uporabljal kot sredstvo za omamo živcev v zobeh. S tem je seveda samo dosegel, da zobje niso več boleli, ni pa jih mogel s tem sredstvom zdraviti. L. 1885. pa so se pojavile prve umetne čeljusti iz kavčuka, nekaj desetletij potem pa smo dobili prvi stroj za vrtnanje zob.

Kljub temu, da je zobarstvo v Evropi precej napredovalo, so preprosti Kitajci še zmerom prepričani, da zobobol povzroča neki črv v zobeh, ki neprestano ruje, dokler ne razrije vsega zoba. Saj celo pri nas mnogi preprosti ljudje enako mislijo.

Zobne zdravnike in zobne tehnike imamo danes že po vsem prosvetljenem svetu. So pa še takšni zapuščeni kraji, ki ničesar ne vedo o modernem zdravljenju zob ali pa so zanj izvedeli šele pred kratkim. Zato sta pred nekaj leti dva zdravnika, en Arabec in en Američan ustanovila zobno bolnišnico na kolesih. Z velikanskimi stroški, ki so požrli skoro vse njuno premoženje, sta opremila na čisto svojevrsten način avtomobil, v katerega sta spravila vse najpotrebnejše priprave, ki jih danes uporabljata zobni zdravnik. V njem so bili med drugim rentgenov aparat, priprava za vedno toplo vodo, mala operacijska dvorana, zbirka vsakovrstnih orodij za vrtnanje, čiščenje, izpiranje in oblikiranje in priprava za izdelavo umetnih zob in mostkov. Poleg vsega tega je bil v avtomobilu tudi poseben prostor, ki je služil za spalnico. Sprito tega avtomobil ni bil baš maiten.

Omenjena zdravnik sta se s tem avtomobilom odpravila iz Iraka na prei v Sirijo, nato pa še dalje v Transjordanijo, Libanon in Palestino tja do Haife ob obali Sredozemskega morja. Prevozila sta okoli 2000 km. Toda v Haifi njune poti še ni bilo konec. Narodila sta se nato na pot v afriško Saharo. Človek bi pri tem morda mislil, da sta se morala boriti z najrazličnejšimi nevarnostmi, ki bi jima jih pripravljali tamniški domaćini ali pa divje zveri. Toda dogajalo se je narobe. Kadar so v kakšnem kraju izvedeli, da prihajata zobna bolnišnica na kolesih, so ljudje v velikem navdušenju prišli od blizu in daleč, da so pozdravili oba dobrotnika človeštva. Vsak bi si bil rad dal popraviti zobe.

VIJUDNO

Mož (pri kosilu): »Naša nova kuharica pa res izvrstno kuha.«

Žena: »Saj sem ji jaz pomagala.«

Mož: »Kljub temu.«

TUJIH GREHOV NE POZNA

Katehet: »Česnovec, ali mi znate naštetih deset tujih grehov?«

Dijak: »Tisto pa ne! Pri spovedi se še lastnih ne morem spomniti...«

PERICA

Gospod: »Vi ste mi torej zaračunali tudi pranje srajce, katero ste izgubili? To je nesramno!«

Perica: »Zakaj? Saj sem srajco izgubila šele potem, ko sem jo že bila oprala...«

POT ZA PEŠCE

Kmet pride s kravo po poti.

»Hei,« zavpije poljski paznik, »ali ne vidite napisa, da je ta pot samo za pešce?«

»Mislite morda, da se moja krava s kolesom vozi?« odgovori kmet.

Blažek mi je raztrgal birmanski listek

To je bilo že predavnimi leti. Čim bolj se je bližal dan moje birmе, s tem večjo vsem sem se pripravljaj nanjo in tem bolj sem obujal dejanje ljubezni do svojega botra strica Toneta, ki sem si ga izbral. Kar neverjetno je, kakšna duševna preobrazba se vrši v takšnem mladem birmanskem pripravniku, ko se preraja v novo duhovno sorodstvo. Skoraj nisem mogel dočakati zaželjenega dne. Najbolj sem si želel, da bi me imel ta dan moj zlati botrček ves čas pri sebi, da bi videl, kako dobrega in hvaležnega birmanca ima. Karkoli bi mi velel, vse bi ga prav lepo ubogal, hodil bi mu po tobak in po vžigalice, tudi birmanska darila, ki bi mi jih namenil, bi mu pomagal kupovati ali pa bi šel kar sam ponje, da se ne bi bilo treba za to stricu preveč po nepotrebnem truditi in da ne bi imel pri tem nesrečne roke in kupoval po nemarnem kakšnih nezrelah pomaranč namesto sladkih hrušk ali piskajočega konjička, namesto ličnih orglic. S tistimi srebrnimi goldinarji, ki jih je služil stric zidar po dva na dan, se je dalo kupiti toliko lepih reči.

Tako sem si v svojem mlademu arcu to reč zasanjal, prišlo pa je čisto drugače.

V novi birmanski obleki, okrašen s šopkom in s svojo veliko ljubeznijo v srcu sem se predstavil svojem zlatemu botrčku tistega lepega dne pred cerkvijo, da povedem svojega zlatega botrčka najprej k maši in birmi, potem pa seveda še na sejem po darove. Bil je vroč poleten dan in skrčati so peli po hrastih in jesenikah naokrog. Ljudi je bilo toliko, da sem se v gneči komaj prerinil do svojega strica. Pa kaj, ko ni bil sam, ampak z njim še dva druga strica, ki sta tudi držala nekoga k birmi in vlekla mojega botra bogve kam. Vsi trije so bili veseli in šaljivi.

Mene je na sejmu zanimalo vse od kraja, najbolj pa drobna knjižica »Vrtomirov prstan ali zmaj v Bistriški dolini«. Ogledal sem si ves sejem večkrat zaporedno. Stricev dolgo, dolgo ni bilo od nikoder. Še k maši ne. Namesto njih pa je prišla nesreča v osebi Mihčevega Blažeka iz naše vasi, ki je bil tako poreden in hudoben, da še hoditi nisem smel z njim. Tepen sem že bil zaradi njega, ker me je vsega, kar sem znal slabega, navedil Mihčev Blažek in doma sem moral za trdno obljubiti, da se z njim ne bom družil. Zdaj pa je silil vane, kdo je moj boter in da mi mora kupiti pištolo in to in to. Jaz se z njim nisem hotel meniti, on pa je segel naravnost v moj žep po birmansko izkaznico in mi jo je raztrgal do polovice prav tam, kjer je bilo zapisano ime mojega botra.

»Zato, ker nisi hotel povedati in pokazati, pa imej zdaj raztrganega botra! Nič ti ne bo kupil, da veš! Še k birmi ne pojdeš!«

Čutil sem, da se je zgodilo nekaj hudega, usodnega, nepopravljivega. Šel sem zadaj za cerkev v samoto in se na tihem razjokal. Ali naj to svojemu botru povem ali zamočim? Nisem bil zmožen pravega razsodka. Počasi sem se potolažil, vstal, poiskal botra, ki me je medtem že iskal, in tedaj sem moral z njim hitro v cerkev, da nisva zamudila birmе. Dogodka mu nisem utegnil povedati, zato sem se odločil, da moram zadevo na kak način rešiti na lastno pest.

Škof s svojo visoko kapo, pred njim duhovnik, ki mu je nosil težko srebrno palico, pred tem pa mlad kaplan, ki je pobiral listke iz birmanskih rok, so se nam naglo bližali. Tedaj me je prešinila misel in se mi je rodil trenuten sklep: Tišči, kar moreš, listek, ta gospod ga bo potegnil in mislil, da ga je on raztrgal, za prejšnjo raztrganost ne bo vedel nihče! Ze sem čutil, da je stal pred menoj in mi jemal listek iz rok. Jaz pa, kakor bi bil nekam zatopljen in kakor bi mi nekdo hotel neopravičeno vzeti listek, sem ga za trenutek pridržal in ga nisem dal iz rok. Kaplan je potegnil krepkeje, jaz sem popustil, a listek je bil že raztrgan. Zvijaja se mi je posrečila. Duhovniki so se kaplanu nasmehnil.

V tem trenutku sem se pa tudi jaz zavedel grešnosti svojega dejanja. Saj to je slepar-

stvo! Greha si se udeležil! Tuji greh, ki ga je storil Mihčev Blažek, si prenesel na tega svetega moža! To si storil v cerkvi, na svetem kraju, na dan svoje birmе, ko še pri maši nisi bil! Greh vrhu greha nakladaš in takšen prihajaš k birmi! To je svetoskrunstvo in božji rop, ko po nevrednem prejemah birmo! Najrajši bi bil kar zbežal iz cerkve. Toda že je stal škof pred menoj. Če mi vidi v dušo, sem si mislil, me mora zapoditi s svojo težko palico. Toda ni me nagnal, birmal me je, a njegove besede »Pax tecum« so mi zvenele grozno, kakor bi mi bil rekel: »Marš v pekel!« Njegov rahli udarec me je pekel kakor živ peklenjski ogenj. Gledal sem, da sem prišel čimprej iz cerkve. Tudi za darove mi ni bilo več dosti mar. »Zmaja v Bistriški dolini« ni bilo več, kolači so bili že močno prebrani, mudilo se je, boter mi je kupil nekaj drobnarij in po nasvetu strica Drejteta še uro v spomin na dan, ko bi bili vsi skupaj kmalu zamudili birmo.

»Birma je otroška svatba,« je dejal stric Tone in kot starešina posadil za mizo strice in tete in kar je še bilo odraslih svatov, tako da za nas birmance ni ostalo pri mizi prav nič prostora. Birmančki smo morali iti na stransko pozorišče k nizki mizici v kuhinjskem kotu in tam svatovati po svoje. To ima človek od svoje birmе, da še poleg svojega botra ne more sedeti pri kosilu. Vsi ti strici in tete se vrinejo med tebe in tvojega botra kakor dopoldne Mihčev Blažek. Pa da bi bil vsaj v jedilnici in da bi slišal pogovor stricev. Od tam so se razlegali napivanje in šala in smeh in petje. Le od časa do časa se je spomnil ta ali oni stric, da se je prišel malo šaliti tudi z birmanci. Kako da ne teče moja ura, sem pomislil, ali je solnčna ali ni navita. Stric Drejtče jo je navil, nato pa zakotalil po kamenitem tlaku, češ: glej jo, kako teče. Pri tem ji je počila šipa in drobec stekla je padel med šipo in kazalca tako da je s tem drobcem zdaj tudi že tiktakala. Naslednjega dne sem jo razbil, iz nje se je sesula črvojedini podobna žagovina.

Protiv večeru sem se sešel s svojim botrom na samem. Dušilo me je že vse in botru sem prostodušno izpovedal svojo dopoldansko nesrečo. On je seveda ni smatral za nesrečo. Vrnila sva se in posadil me je med vesele svate, kjer sem moral stricem ponoviti zanimivo zgodbo. »Salament si se danes postavil,« je rekel stric Tone, moj boter, »škofovega kaplana si napravil za Mihčevega Blažka. Ta

je bila nekaj vredna. Čakaj, tista ura je pre-majhen dar zate, dam ti birmanski dar, da si boš z njim kupil pravo srebrno uro ali karkoli boš hotel drugega, ko doraseš.«

Vsi strici so mi napili na moje bodoče fan-tovstvo.

Čez teden dni sem prejel hranilno knjižico, glasečo se na moje ime in na znesek petdeset goldinarjev. Knjižica pa je bila vinkulirana. V zapečatenemu pismu, ki ga je hranil moj boter, je bilo tajno geslo ali, kakor je on rekel, ključ. Neštetokrat sem si želel dvigniti ta znesek, ali ključa nisem mogel nikakor izvedeti od njega. Stal sem kakor ob zakladu, ki je zakopan in začaran in manjka mi samo čarobna beseda, da ga dvignem. Šest trdih gorenjskih zim sem prebil v Kranju brez suknje med svojim šolanjem — boter je ostal neizprosen. Kolo bi si bil rad kupil, še obleka za maturo ni bila zadosten razlog, da bi mi bila naklonila zaželeni ključ. Vedel sem samo toliko, da je moje geslo ime nekega mesta. Poskusil sem knjižico vnovčiti z gesli Ljubljana, Dunaj in drugimi mesti, a nobeno ni bilo pravo. Pošiljal sem po denar druge ljudi z novimi gesli. Nekoč mi je stric dejal, da se ključ začneja s črko B in jaz sem bil prepričan, da je ključ Berlin. Drugič je rekel, da se končuje s črko m in jaz sem bil prepričan, da je geslo Rim, pa ni bilo prav ne prvo ne drugo.

»Moj ljubi stric, kaj pa je v sredi ključa?« sem ga vprašal.

»Po sredi je vse drugo, prav na sredi pa ni nič,« mi je odgovoril in jaz sem še nadalje ugibal in uganil, da mora to biti mesto Betlehem. Pa tudi to ni držalo.

Šele ko sem se po končani gimnazijski maturi oglasil pri svojem botru in mu povedal, da sem namenjen na Dunaj na vseučilišče, je on ta moj sklep potrdil in odobril in mi sam od sebe izročil omenjeno zapečaten pismo z besedami: »Ključ ni iz tukajšnjih krajev.« Razpečatil sem ovitek, ki je bil naslovljen name, razgrnil list in na njem čital: »Ključ je Birmingham.«

Udaril sem se po čelu: Seveda, naravno, samo po sebi umevno! Birmingham, v spomin na birmo in birmanskega botra! — Le kako da se nisem mogel poprej tega domisliti! Preprosti strici so si na »otroški svatbi« pri domačem črnem teranu izmislili sicer preprosto, a vendar težko uganko, da preštudiraš prej vseh osem latinskih šol, kakor najdeš rešitev.

Knjižica je z obrestmi vred narasla na skoraj sto goldinarjev in to je bil moj edini denar, s katerim sem šel na vseučilišče v tuje mesto. Zdelo se mi je, kakor bi bil pravkar prišel od birmе z izdatnim birmanskim darom.

J. J.

Od kdaj so psički v modi

Ko je poljski kralj Boleslav II. odkorakal s svojo vojsko proti Rusiji, so žene visokih plemičev upale, da vojna ne bo dolgo trajala in da ne bodo dolgo ločene od svojih mož. Minilo je pa leto za letom, a vitezi se niso vrnili. Približala se je že sedma zima in tedaj se je izpremenilo hrepenenje zapučenih žen v nezaupanje. Niso si znale drugače razlagati odsotnost svojih mož kakor z zakonolomstvom. Pozneje so se žene bojevitih vitezov dogovorile in poslale svoje služabnike poizvedovat, zakaj se njihovi možje tako dolgo ne vrnejo. In služabniki so prinesli žalostne novice, ki so izpremenile nezaupanje poljskih plemkinj v gnev in željo po osveti. Nezvesti možje so bili obtičali v mrežah lepih kijevskih žen. Ta vest je učinkovala na Poljakinje kakor strela z jasnega.

Sedem let zvestobe in vdanosti so plačali možje z nezvestobo. Varane žene so takoj postavile geslo: »Oko za oko, nezvestoba za nezvestobo.« Ker pa ni bilo pri rokah vitezov, so se poljske plemkinje maševale svojim možem tako, da so se vrgle v objem svojih služabnikov. Seveda je prišlo njihovo zakonolomstvo na dan in so vesti o njihovem razuzdanem življenju prispele tudi v Rusijo. Poljskim vitezom se je naenkrat stozilo po domovini. Ni jih bilo več mogoče držati v mrežah kijevskih lepotic, naglo so se napotili

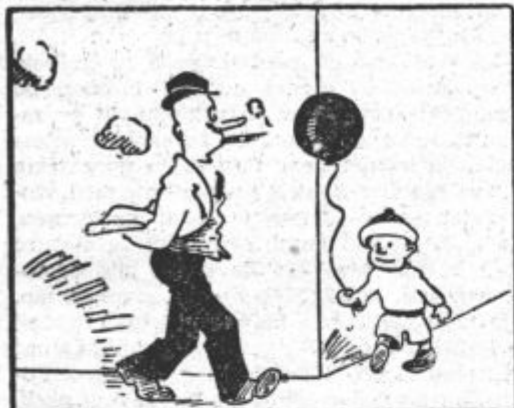
domov. Nestrpnost je bila tako velika, da je pretrgala vezi discipline, in mnogi plemiči so bili prej doma kakor kralj. Doma so pa naleteli na zaprta vrata in dvignjene mostove. Varane žene so bile izročile gradove svojim služabnikom, ki so jim nadomeščali možje. In služabniki so zaprli gospodariem grajska vrata pred nosom. Po kratkem boju so pa vitezi seveda zmagali in zavzeli svoje gradove. Uporne služabnike so pobili, ženam so pa grehe odpustili.

Strožji od vitezov je bil pa kralj. Ko so se pozneje rodili na gradovih potomci služabnikov, je sklical kralj sodišče, postavil preden nezveste žene in ukazal, da nobena ne sme več z doma brez psička v naročju. To je bila kazen za nezveste žene in svarilo drugim, naj ne varajo svojih mož. Toda žene so si znale pomagati. Kazen so spremenile v modo in kar čez noč je prišla tekma psičkov. Vsaka žena je hotela imeti lepšega psička kakor njena prijateljica, in tako so padle v spretno nastavljen pasti tudi zveste zakonske žene, da so začele v naročju nositi psičke. Kmalu ni nihče več vedel, katera zakonska žena je nezvesta. Naposled so pa ljudje pozabili tudi kraljev ukaz in psički so postali najnovejša moda Poljske. Iz Poljske se je razširila ta moda v druge države in se ohranila do današnjih dni.

Malo zabave za mladino

Tonček in njegov balonček

1.

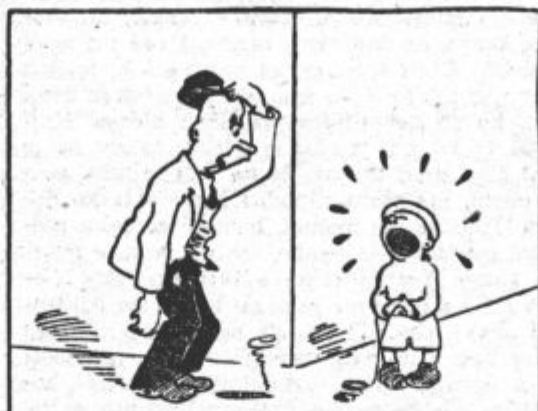
Lagodno po cesti Egidi koraka,
iz ust mu cigara binglja dolgokraka.
Nasproti pa zdaici prikrevsa mu Tonček
in v ročici krasen mahlja mu balonček.

2.

Zamišljen gospod na ničesar ne pazi,
nenadno s cigaro balonček oplazi.
Kot bomba se reč mu pred nosom razpoči,
cigara iz ust mu na cesto odskoči.

3.

Junačku široko se orgle odprejo
in svirati pesem viharno začnejo.
Iz orgel preliwa glasov se kar ploha,
Egidi obupan po glavi se čoha.

4.

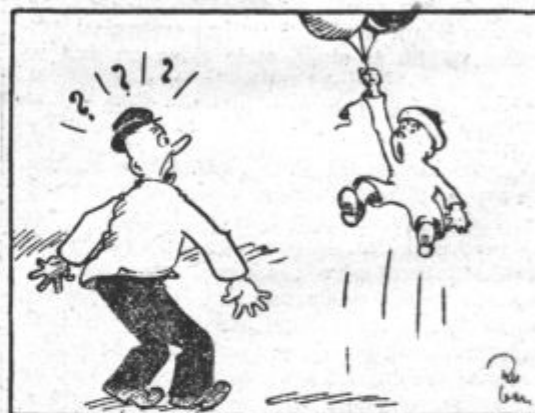
A že prodajalca balončkov povabi,
priložnost prodaje ta hitro zagrabi.
S tem ključem Egidi bo orgle zaprl,
da pobič toliko se več ne bo drl.

5.

Cel kupček balončkov junačku privieče,
ves srečen ko žrebe kričoč zarezgeče.
Predobro res srce Egidi ima,
ker jokanje hitro ustaviti zna.

6.

A že na pohodu je nova nesreča,
saj zmerom je sreča ljudem opoteča.
Premočna je reč za otroško telesce
in v zrak ga zanese ko kurie peresce.

OVRZEN PREGOVOR

Mati: Mihec, zapomni si pregovor: Boljše je shranjeno jajce kakor sneden vol!

Mihec: »Ta pregovor je slab. Če snem vola, mi ostane še koža, ki je več vredna kakor jajce.«

Po Steubnu

15

V ujetništvu med Indijanci

Mladinska povest o doživljajih dveh belopolnih otrok v indijanski vasi

»Tekumze je šavan, gorski lev je njegovo znamenje in vaše znamenje! Mze-pase se imenuje njegov rod. Nočemo se boriti zoper svoj narod, kajti izgubljen in pogubljen je, kdor to počenja. Vsi vemó, kaj se je zgodilo s Črnim orlovskim krilom, ki je pobegnil k širokom in je bil od njih sprejet, ker so čustvovali z njim. Toda nihče izmed njih mu ni dal sedeti ob njihovem ognju. Črno orlovsko krilo se je vrnil, bil je mračen večer, nenadno je stal med nami, prekel je sebe in svoje dejanje in si je sam zabodel nož v srce. Toda nihče nas ne more ovirati, da ne bi dali življenja za tiste, ki so naše krvi. Mi lahko svarimo šavanski narod.«

Dvojni orel se je vsedel. Rekel je:

»Le govori. Gorski lev, le poskoči!«

»Tedad čujte, kaj hoče Tekumze! je nadejal Tekumze. »Naš brat Brzonožec in naša sestra Bela bojevnika puščica naj bi umrla, ker so morili drugi, ki niti niso njunega rodu. Mi ju bomo varovali. Rod mladih gorskih levov ju sprejema v svoje vrste. Pili bomo njuno kri in ona dva naj pijeta našo kri!«

Mesečev prijateljček je poskočil. Navdušeno je vzkliknil:

»Da, to se naj zgodi!«

Mali lovec pa je blaženo pogledal Belo puščico, ki mu je bila tako hudo všeč. Bil je pripravljen umreti za njo ali z njo. Tudi drugi

so odobraval Tekumzejeve besede. Razumeli so ga. Kdor je član krvne bratovščine, lahko zahteva, da ga usmrtijo skupno z novima prijateljčkoma in njegova prošnja mora biti uslišana. Kdo pa more verjeti, da bi usmrtili Tekumzeja, ki je velika nada vsega rodu, nadalje Dvojnega orla, ki je Kornstakov sin, ali Malega lovca, ki se le še med njimi tako imenuje, medtem ko ima med rodem že bojevnikiško ime! Kdo bi le mogel verjeti, da bo lastni rod usmrtil te tri mlade junake in njihove ostale tovariše, da bi si ohladil maščevanje za zločin daljnih belih mož?

Ze res, Usnjena ustnica je zmožen vsega, ker je slep in gluh v bridkem žalovanju za svojci. Toda ostali glavarji? Zdaj je stanovitnost potrebna bolj kakor kdajkoli. Da, pripravljeni so umreti, če je treba, oči jim žarijo. Biti junak, to je pač hrepenenje vseh teh mladeničev, kajti rdeči narod nikogar ne časti tako kakor junake. Hočejo biti kljub mladosti zgledni junaki.

Ko je Tekumze videl, kako mu vsi pritrjujejo, je stal ponosen in vesel sredi kroga. Sonce je razlivalo svojo blagodejno luč po mladih, zagorelih, polnagih fantih. Ob Tekumzejevih nogah je stal njegov puma, gorski lev. Visoko je vzbočil hrbet in osnegnil svojo glavo ob kolenih svojega mladega gospodarja. Tekumze se je sklonil. Dvignil je leseno skode-

lico s tal, ponudil jo je Malemu lovcu, ki je pohitel k reki in skodelico do polovice napolnil z vodo. Potem je prinesel posodico Tekumzeju nazaj. Tekumze je vzel nožiček izza pasu, zbadel se je z njim v levico, postavil je skodelico pod rano in pustil, da je kri kapljala vanjo. Potem je šel naokrog. Mali lovec je držal skodelico, Tekumze je vsakega lahko vrezal v roko in kri tega in onega tovariša je kapljala v vodo. Poslednja sta prišla na vrsto Gašper in Lenka. Z njima je bilo storjeno enako kakor z drugimi. Tako je bila torej kri vseh pripadnikov rodu gorskega leva v skodelici. Tekumze je z odprtim nožem nekajkrat pobrodil in pomešal po rdeči tekočini, potem je stopil sredi kroga, visoko je dvignil skodelo in je dejal z vzvišenim glasom:

»Nanabočo, veliki bojevniki, zaščitniki svojih otrok, glej, kaj delajo mladi gorski levi!«

Obrnil se je k prijateljem:

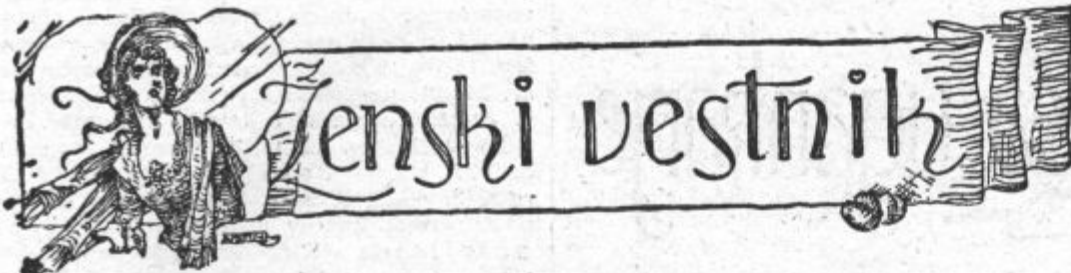
»Dvignite se, bratje, prijateljski bojevniki!«

»Pijemo lastno kri, da zmešamo med seboj v lastnih žilah kri Tekumzeja, Dvojnega orla, Volčjega sinu, Mesečevega prijatelja, Fantu z drevesa, Letečega oblaka, Malega lovca, Brzonožca in Bele bojevnika puščice. Poslej bomo bratje iste krvi. Nevarnost enega je nevarnost vseh ostalih. Zmaga enega izmed nas je zmaga vseh drugih. Smrt enega izmed nas pa bodi tudi smrt nas vseh, kajti mi smo bratje iste krvi!«

Tekumze je dvignil skodelico k ustom in je srebral.

»Kakor smo rekli, tako bodi!«

Vsakdo je pil in je izgovoril te besede. Brzonožec in Puščica prav tako kakor sedem

Enoličnost napravlja zakone nesrečne

Svoječasno je filmska igralka Johnsonova napisala o tem, kako si žena ohrani ljubezen svojega moža, zanimivo razpravo, iz katere povzemamo:

»Ali ste že kdaj pomislili, kako je to, da se toliko zakonov po kratkem času razdere ali pa postane nesrečno? Temu ni zmerom vzrok premajhna ljubezen ali pa premajhno medsebojno poznavanje zakoncev ki se konča z razočaranjem. Pred sodiščem je največkrat vzrok ločitve kršitev zakonske zvestobe. Za vzrok, zakaj se je to zgodilo se malokdo zanima, tudi ne pri onih ločitvah, ki so se začele z ljubezensko poroko. Pri zakonih, sklenjenih iz drugih razlogov morda zaradi denarja, je to nekaj čisto drugega laže razumljivega; saj te zveze med obema spoloma skoro ne moremo šteti med zakone, ker ljubezen v njih igra kaj majhno vlogo ali pa sploh nobene.

Kaj pa, če sta se dva človeka prav pred kratkim vzela iz prave ljubezni in potem nenadno noče drug o drugem ničesar več vedeti, če si postajata čedalje bolj tuja in se ne moreta več razumeti?

»Da, to je novi rod,« pravijo potem. »V naših časih tega ni bilo.«

Prepričana sem, da je bilo to prej prav tako pogosto kakor danes, le da je ostalo prikrito, ker so se ljudje bali škandalov, ki jih je takrat povzročila ločitev.

V nekem filmu igram mlado ženo, ki jo je zadela nesreča, da se mož, ki ga strastno ljubi, obrne od nje in se zalubi v mlado igralko. Žena ne ve vzroka. Prav tako je še lepa, kakor je bila, preden sta se poročila, vzorno mu vodi gospodinjstvo. Skratka ni vzroka za ta razdor. Toda ona je pametna: ko izve za svojega moža, premaga svoj ponos in gre k mladi igralki, da bi izvedela, kaj deklica misli. Ko to zve, uresniči nasvete ki

jih ji je dala mala pametna prijateljica njenega moža, ki pa je v resnici strašno nespametna, ker ne pomisli, kakšno orožje je dala svoji nasprotnici v roke. Mlada žena se čisto izpremeni. To se pravi, tako izpremeni, da postane zanimiva tudi za svojega moža. »Ženska vendar ni ledena sveča!« je rekla prijateljica njenega moža, in to si je varana

Za kuhinjo

Riž z marmelado. Skuhaj riž na vodi, ki si ji dodala vsaj nekaj mleka in malenkost sirovega masla. Ko je riž kuhan, mu primešaj malenkost soli in limonine lupinice in kakšno žlico sladkorja. Namaži skledo z malenkostjo sirovega masla, deni vanjo za prst visoko riža, na riž marmelade, nato spet riža in tako naprej, na vrhu naj bo riž, ki ga nekoliko pomaži z marmelado. Če imaš, deni na vrh še beljakov trd sneg, zmešan z malenkostjo sladkorja, vendar gre tudi brez tega. Nato deni skledo z mešanico v pečico in peci le prav malo časa. Če je na vrhu sneg, je jed gotova, ko sneg malo porumeni. Jed daj v isti skledi na mizo.

Riž z vinom in marmelado. Deni v liter vrele vode četrt litra riža. Ko se riž zgosti, mu prilij četrt litra rdečega vina, v katerem si bila skuhala en klinček, košček cimeta in malo limonove lupine ter vse te dodatke spet pobrala iz vina. Dodaj še malo sladkorja in pusti, da vre, dokler se riž ne zmešča. Namaži posodo za torto ali pločevino s sirovim maslom in potresi, če imaš, z drobtinami. Nato deni v posodo za prst visoko riža, potem kakršnekoli marmelade, na marmelado spet riža in na vrhu njega beljakov trd sneg, ki si mu dodala sladkorja z limonovim okusom. Če nimaš snega, pomaži po vrhu z malenkostjo marmelade. Postavi za nekaj časa v vročo pečico, da sneg

žena zapomnila. To ji pomaga, da mož v njej spet vidi zanimivo žensko.

Le eno je gotovo, nadaljuje Johnsonova, možem skoro brez izjeme samo ena ženska ne zadošča. Izpremembe se jim hoče. Če jim je danes všeč ozek deški obraz z ravnimi plečmi in gladkimi črnimi lasmi, bodo morda jutri že brenčali za svetlolasko z dolgimi kodri, pojutrišnjem za izobraženko in čez dober teden za deklico z velikimi očmi.

Vaša naloga je: Če si hočete ohraniti moža ljubezen, ne bodite zmerom enake, ne nosite iste frizure dan za dnem, leto za letom. Poskusite nekaj novega. Nikar si ne mislite, da vaš mož tega ne bo opazil. Opazil bo, le na glas vam morda ne bo povedal. To je umetnost, da nisi zmerom samo ena ženska, temveč da so v tebi zmerom dve, tri ženske. Enoličnost je dolgočasna. Ker je v vsaki ženski kos igralki, kakor pravi Johnsonova, ti ne bo težavno igrati vloge več žensk.

po vrhu zarumeni. Če ni snega, pusti peči kakih deset minut. Potem razreži na kose in pusti malo ohladiti.

Veliki krompirjevi cmoki. Skuhaj in pretlači štiri krompirje, dodaj malenkost sirovega masla, malo soli, en rumenjak, malo smetane v prahu in šest žlic presejane enotne moke ter hitro naredi testo. Ko je gladko, ga razvaljaj za pol prsta na debelo. V sirovem maslu ocvri malo drobno zrezane čebule, peteršilja in žlico drobtin (če jih imaš). S tem namaži testo in ga zavij. Razreži ga na tri prste dolge kose in ogladi z rokami, da dobiš podolgate cmoke. Skuhaj v slani vodi. Kuhane prereži čez polovico in zabeli s sirovim maslom.

Regrat je zelo zdrava solata. Kmalu bo povsod dovolj regrata. Ne zamudite te priložnosti in ga nabirajte, ker je to izredno zdrava in prav okusna solata. Najboljši regrat je tisti, ki zraste v peščeni zemlji ali sploh v pesku. Lepo ga izrebi, čez polovico prereži, temeljito operi in odcedi. Pripraviš ga kakor običajno s soljo, oljem in kisom. Primešaj mu toplega, na tanke ploščice zrezanega krompirja. Prav tako je dober s fižolom ali lečo — Tudi motovilec je zdrav in okusen, posebno če je še prav mlad.

Obnavljajte naročnino!

šavanskih mladeničev. Ostalo je še nekaj kapljic v skodelici. Tekumze je postavil skodelico pred gorskega leva. Ta je posrebral vse do zadnje srage in obližnil skodelico s svo-

ginil med košatim vejevjem, da bo gori nekje na zajetni veji prespal beli dan.

Tam gori v taborišču je že donel glasnikov boben. Vabil je k zborovanju. Mladeniči rodu

V taborišču je bilo vse napeto. Vsak se je požuril. Širni prostor, namenjen za zborovanja, se je kmalu napolnil. Rodovi so posedli mesta, do katerih so prišli. Čilakati so napolnili ves vzhodni del, ostali oddelki so zasedli prostore proti severu, zapadu in jugu. Bojevniki so sedeli v prvih vrstah, za njimi žene, fantje, v poslednji vrsti dekleta in čisto majhni otroci. Pred vsakim rodom so sedeli starešine in bojni poglavarji.

Pred Čilakati daleč spredaj na prostem, kamor so mogli vsi videti, je sedel Kornstalk na lesenem stolu. Poleg njega je stal glasnik z velikim bobnom. Zdajci so poklicali Gašperja in Lenko. Prišel je po nju mlad bojevnik, njegov obraz je bil sočuten. Bela otroka sta bila na smrt blede. Komaj, komaj sta se držala pokoncu. Tekumze, ki je sedel poleg njiju, je vstal. Rekel je obema:

»Pojdita in verujta v našo prisego!«

Gašperja in Lenko je bojevnik povedel skozi množico. Čilakati so jima bili prijazno naklonjeni, ker so držali s Kornstalkom in so od davi vedeli, da Kornstalk nikakor ne želi njune smrti. Toda od drugih strani so se zabadali vanju odklonilni, sovražni, celo srditi pogledi.

Pred Kornstalkom sta morala sesti v travo. Glasnik je začel bobnati. Kornstalk se je dvignil, nosil je ohlapni plašč iz bivolje kože, na katerem so bila njegova dejanja poslikana rdeče, črno in rumeno. Vsakdo izmed zborovalcev je ta dejanja lahko videl. Mladeniči so vneto ogledovali plašč, kolikšen junak je tale njihov poglavar! Kdaj bodo pač oni sami imeli prvi junaški čin narisan na lastnem plašču? Najmanjšim so matere razlagale tista poslikana znamenja, šepetale so in jim pripovedovale, kako je Kornstalk ta-

Poslednja sta prišla na vrsto Gašper in Lenka

jim dolgim, tankim jezikom. Nato je dolgo in glasno zazehal. Strmel je z zelenimi mačjimi očmi čez reko. Naenkrat se je pognal proti deblu platane, splezal navzgor in iz-

mladih gorskih levov so se odpravili. Šli so drug za drugim. Prvi je stopal Tekumze, za njim Gašper, potem Lenka. Mali lovec je bil poslednji.

Za ugankarje

Križanka

Vodoravno: 1. Ime in priimek nadarjenega slovenskega pesnika, ki je mlad umrl leta 1901. 9. Mojzesov brat. 10. Kaj dela kmet s plugom. 11. Skrben človek ga ljubi in dela ((tri črke)) + natakarski tujo besedo, ki se rabi v narečju. 13. Žensko ime v skrajšani obliki. 14. To v srbohrvaščini. 15. Obrtnik. 17. Divjajoč vihar v Ameriki. 21. Potrdilo za prejem denarja. 23. Vsak mlad človek ga zlasti potrebuje, a tudi starejši ga priznavajo do konca življenja. 24. Kradljivec. 25. Skrajšana beseda za oznako pripovedne pesmi. 26. Druga edninska oseba nekega pomožnega glagola. 27. Neka vrsta zemlje. 28. Nikalna oblika nekega pomožnega glagola. 29. Kazalni zaimek. 30. Vzklik.

Navpično: 1. Stara volovska vprega. 2. Velika ptica. 3. Prašno sredstvo. 4. Pripadnik nekega izumrlega južnoameriškega naroda z visoko kulturo. 5. Oznaka za mehko glasbo. 6. Hitro z drugo besedo. 7. Pridevnik, označujoč neko barvo. 8. Starorimljanski cesar.

znan po preganjanju kristjanov. 12. Švicarska krajina, znana po odličnem siru (zapiši, kakor mi izgovarjamo). 15. Naš izraz za podagro, odnosno giht. 16. Vodilni pevec v evangeličanskih cerkvah, zlasti pomemben v srednjem veku. 17. Glavno mesto ene izmed vojskujočih se držav. 18. Reka v Sibiriji. 19. Latinski zlog, ki pomeni v slovenščini raz- in postavljen pred raznimi besedami, izraža nasprotje od tistega, kar označuje beseda brez tega zloga. 20. Kritika z domačo besedo. 21. Vseh norcev god. 22. Slovenski zgodovinar (umrl leta 1911. v Celovcu).

Stopnice

1. . . . l i k .
2. . . l i k . .
3. . l i k . . .
4. . . l i k . .
5. . . . l i k .

1. Mesto v Ljubljanski pokrajini. 2. Gosi in raci podobna ptica. 3. Delati podobe. 4. Oziralni zaimek. 5. Drevesna, pa tudi živalska bolezen.

Čarobni kvadrat

1.	a	a	a	a	a
2.	a	a	a	c	c
3.	d	e	e	k	l
4.	m	n	o	o	p
5.	p	r	r	r	r
1.	2.	3.	4.	5.	

Vodoravno in navpično: 1. Kuhinjsko orodje za dajanje hlebcov v peč. 2. Del pohištva. 3. Izraz za dejstvo, da si nekam padel. 4. Starorimljanski prostor za uprizorjanje borb. 5. Samec neke domače pernatne živali.

Rešitve ugank iz 12. številke. Križanka: vodoravno: 1. Julija, 5. zet, 6. alt, 8. vlaganje, 11. pek, 12. od, 13. ali, 15. Ezav + zmožen, 16. do, 17. kup + Ančka, 22. portir, 23. ar, 24. ki; navpično: 1. jelka, 2. uta, 3. Jan, 4. Aljaž, 5. zvezek, 7. telega, 9. gozdar, 10. Admont, 11. pe, 14. in, 18. upa, 19. por, 20. čik, 21. kri. — Čarobni kvadrat: 1. roža, 2. osem, 3. želo, 4. amor. — Posetnici: rejec kuncev, perotinar. — Izpopolnilnica: Kjer osel leži, tam dlako pusti. — Stopnice: 1. ribica, 2. brivec, 3. korito, 4. Madrid, 5. zapori. — V prejšnji številki je napaka. Rešitev v križanki (navpično 2) je Anamit (ne Ananut).

× Nevšečne barve na Daljnem vzhodu. Na Japonskem so rdeče barvani avtomobili nezaželeni, kajti rdeča barva je barva sosodne Sovjetske Rusije. Prav tako se tam ne dajo prodajati kostanjevorjavi avtomobili, kajti samo mikado in njegova rodbina smeta uporabljati to barvo. A tudi rumeni avtomobili ne prihajajo v poštev: rumena je na Japonskem žalna barva. Kitajci ne marajo spet belih avtomobilov: belino so namreč prihranili mrtvecem. — Enake so težave v Indiji. Ker je zelena barva v mnogih delih te dežele barva hindujskega hudega duha Jama, so seveda zeleni avtomobili tam nemogoči. Drugod v Indiji velja spet črna barva za nosilko nesreče, zato se v teh krajih ne da s črnimi avtomobili napraviti nobena kupčija. Ob torkih in sobotah ne prevzame noben Hindujevec dobavljenega mu avtomobila. Ta dva dneva sta namreč iz verskih razlogov namenjena drugim poslom. V ponedeljkih ne bo nadalje noben Indijec nastopil kakšnega potovanja v vzhodno smer, ob torkih in sredo pa ne v severno smer. V četrtek ne potuje proti jugu, petki in sobote pa prinašajo nesrečo spet potovalcem proti zapadu. Sreda in petek sta iz teh razlogov edina dneva v tednu, ki imata nekaj več prometa.

× Neka japonska križarka ima zastavo iz ženskih las. Najzanimivejša zastava vihra na jamboru neke japonske križarke. Spletena je namreč iz ženskih las. 800 Japonk je žrtvovalo lepe dolge lase za to edinstveno zastavo na svetu. Preden so jo pa mogli splesti, so morali najprej izločiti iz črnih las s posebnim postopkom barvilo. Kdor vidi zdaj lepo belo japonsko narodno zastavo s sliko vzhajajočega solca na japonski križarki, pač ne slutiti, da je narejena iz ženskih las.

krat pred dolgimi leti na bojnem pohodu sam pobil dvanaest katabskih bojevnikov. Kazale so jim dalje na tisto zeleno znamenje, ki je prikazovalo, kako je Kornstalk dva oddelka svojega naroda, ki sta se odločila od ostalih in odpravila čez veliko ribjo reko, priklical nazaj v lastni narod s slovesom svojih junastev in s svojim velikim govorniškim darom. Tako so se tudi že najmlajši učili ceniti junastvo. Doraščali so v ozračju, ki je bilo polno poveljevanja močnatih dejanj in so si v mladostni domišljiji sami želeli, da bi nekoč zmogli kaj podobnega.

Kornstalk je torej vstal in se razgledal okrog po zborovalcih. Bojevniki so molčali, žene so si prišepetavale. Vrhovni poglavar je spregovoril le nekaj besed o namenu današnjega zborovanja, potem se je vsedel. Bilo je v navadi, da je po besedah poglavarja nastopil odmor. Ni bilo dostojno, da bi se ob takih dneh kdorkoli prenačil. Toda odmor, ki ga je zdaj povzročil Usnjena ustnica, je bil kar predolg. Vsakdo je vedel, da terja Usnjena ustnica smrt obeh belih otrok. Vsakdo je vedel, da zdaj njemu pritiče beseda. Toda stari, sivolasi dedec je hotel pokazati, da zna biti potrpečljiv. Ležal je s priprtimi očmi v svojem naslanjaču. Obraz njegov je bil obrnjen proti nebu, vsakdo ga je lahko videl in na njegovem licu ni zatrepetala niti ena žilica. Ležal je kakor mrtev.

Gašper je sramežljivo pogledal proti starcu. Kaj je naredil, da ga stari Indijanec tako strašno sovraži? In kaj je zagrešila Lenka, da bo morala končati na mučeniškem kolcu? Onadva nista umorila obeh vnukov starega Indijanca, njima je bil podli zločin prav tako zoprni kakor vsakemu dostojnemu človeku.

In mar je Gašper pred kakimi petdesetimi ali šestdesetimi leti — kdo more vedeti, če nima tale starec še kaj več let na grbi — mar je takrat Gašper sprožil tisti strel, ki je Usnjeno ustnico ohromil na obeh nogah? V stegnih se je starec lahko premikal, toda to mu ni pomagalo. Če je hotel stati, sta mu bingljali obe nogi kakor dva mrtva binglja. Noge so se mu ob prvem koraku tako vdale. Usnjena ustnica ni mogel več vstati, ni mogel več na lov in v bitke, le še jezdit je mogel na čisto pohlevnem starem klisu. Njegov sluga mu je vodil konja, a če ga je le vodil starec sam, se ni posluževal samo uzde, temveč tudi obeh še zdravih stegen. Samo s pomočjo teh dveh se je lahko Usnjena ustnica še držal na konju, toda posebno varen ni bil nikoli, kajti noge so mu venomer mrtvo bingljale, da ga je bilo mučno gledati. Res, obe nogi sta mu bili kar odveč. A treba je vedeti, da Indijanec ni nič drugega kakor lovec in bojevnik. Če ne more niti družini več skrbeti za življenje, če ne more več streljati jelene in lose in bivoie in če ne more več zabadati ribe, tedaj je v skupnosti indijanskih rodov pač brez vrednosti. Tako je bila usoda Usnjene ustnice zapečatena s onim nesrečnim strelom, ki ga je zadel v mladosti. Strelec je bil neki belec. To se je zgodilo tisti čas, ko so Šavani prvič trčili na blede lica, tisto dobo, ko so živeli ob reki Savani, ki se izliva v slano morje. Odtlej sta potekli dve človeški dobi, odtlej se ves rod ni nikoli več srečal z belci. Ali zdaj je neko drugo blede lice drugič napadlo Usnjeno ustnico. Prvo srečanje mu je ohromilo noge, drugo mu je ugonobilo svojce in nadaljnje življenje v rodu. Usnjena ustnica ima le še enega vnu-

ka. Če še ta umre, ugasne rod Usnjene ustnice.

Vsega tega nista mogla Gašper in Lenka spregledati, vsega tega nista mogla pretehtati v pravem pomenu. Toda bojevniki so poznali vso Usodo Usnjene ustnice, najbolje jo je poznal sam Kornstalk. Vsak je z grozo pomislil, kaj bi storil, če bi se mu primerilo kaj podobnega. In tako ni bilo nič čudnega, da se ujetnikom, ki so živeli tako dolgo v rodu kakor Gašper in Lenka, ni smelo zgoditi nič hudega. Otroci sploh niso nikoli postavljali ob mučeniški kol. Kratko in malo so jih pobili, če so jih našli v boju ali pri napadu ali pa so jih pustili živeti. Če se je to zgodilo, potem so bili otroci varni za vselej. Ta dva pa so našli napol izstradana v gozdu. Nikoli ne bi nihče v šavanskem narodu pomislil, da ju pobije. Rasla bi in postala velika, postala bi člana vsega naroda kakor ostali. Belo kri so Indijanci cenili kot odporno in zdravo, skratka kot bojevnisko kri; ki ne more rodu prav nič škodovati... Toda tu glej maščevalnega Usnjeno ustnico! In vsi vedo, kakšne nove sramotne zločine počenja bleda lica. Deželo Savanov so belci »kupili«, dali so si jo od nekih sleparjev »podariti«, šavanskemu narodu hočejo vzeto domovino, reke in potoke, griče, divjačino, bivoie...

Maščevanje Usnjene ustnice je koristno maščevanje.

Tako so torej sedeli Šavani in razmišljali o usodi enega izmed svojih glavarjev in o usodi, ki grozi vsemu njihovemu narodu. Može in žene so povsili glave in čakali. Maščevanje Usnjene ustnice naj bo tudi njihovo maščevanje.

(Dalje)

* Seja ljubljanskega mestnega sveta je bila te dni. Župan dr. Adlešič se je v svojem poročilu najprej spominjal umrlih zaslužnih meščanov, med njimi kanonika dr. Sušnika, delovodje mestnega vodovoda Ferda Vovka, magistratnega ravnatelja Ivana Seška, dr. Vladimira Foersterja, učitelja Jurija Režka, profesorja Rudolfa Grošlja, bivšega ministra Gostinčarja, dvornega svetnika Franca Dukiča, industrijca Avgusta Praprotnika, kanonika dr. Alojzija Merharja, ravnatelja Rada Šturma in dr. Josipa Cepudra. Poročilo finančnega odbora je podal občinski svetnik dr. Ažman. Posebna komisija je našla poslovanje glavne mestne blagajne v najlepšem redu. Po odloku Visokega komisariata mora mestna občina opustiti predpisovanje mestne davščine na vozila. Za ureditev Šubičeve ulice in za potrebe mestnega vodovoda se osnuje poseben sklad, da se na ta način zagotovi uporaba vseh odobrenih kreditov, ki bi sicer zapadli. Socialnemu oddelku je bilo odobreno 100odstotno črpanje odobrenih kreditov. Zaradi nazadovanja prometa se mestni klavnici znižata letna priznavalnina in upravni prispevek, nasprotno pa se pogrebniemu zavodu predpiše naknadni dodatni upravni prispevek v višini 50.000 lir. Poročilo personalno-pravnega odbora je podal občinski svetnik Novak. Brez obravnave je bil odobren novi statut mestnih podjetij, ki določa združitev vseh mestnih podjetij v enotno vodstvo, kakor imajo to urejeno tudi že druge večje mestne občine. Občinski svet je vzel na znanje odlok Visokega komisariata, da je za sprejem ostavk članov mestnega sveta pristojen edinole Visoki komisariat.

* Kočevska gimnazija bo slavila letos 70-letnico. Kočevska gimnazija je bila ustanovljena z odlokom ministrstva za uk in bogochastje od 24. oktobra l. 1872. Prvi ravnatelj je bil Benedikt Knap. Na zavodu je poučevalo osebje nemške narodnosti. Kratek čas je opravljal ravnateljske posle profesor Kuho Hočevcar, ki je bil edini slovenski profesor na zavodu vse do prevrata. Leta 1919. je bila popolna gimnazija v Kočevju spremenjena v nepopolno in je štela skupno 64 učencev (60 fantov in 4 dekleta). Dvig števila učencev pa je terjalo, da so v šolskem letu 1923.-24. spremenili gimnazijo v popolno in tak je ostal zavod do l. 1935., ko je bil spet okrnjen. Leta 1928.-29. je štel zavod 309 učencev z devetimi oddelki in 17 učnimi močmi. To število se je v naslednjih letih krize nekoliko zniževalo, kar je povzročilo okrnjenje zavoda. Vendar je to trajalo le kratek čas. V letu 1937. je bila spet postopno uvedena popolna gimnazija in je konec teea šolskega leta štela brez 6. in 7. razreda 209 dijakov (144 učencev in 65 učenek) s šestimi oddelki in 14 učnimi močmi. V preteklem letu je obiskovalo gimnazijo sicer 41 kočevskih Nemcev, kljub temu pa število učencev v letošnjem šolskem letu ni padlo, saj šteje zavod 283 učencev (od teh 162 dečkov in 121 deklic).

* Nagrade za rojstvo dvojčkov. Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Kogovšku Janezu in Leopoldini iz Broda, občina Dolnji Logatec, in zakoncem Rozini Ludviku in Rozi iz Sevnega, občina Primskovo, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

* Začasno ukinjena prodaja marmelade in konserviranega sadja. Romski Uradni list je objavil v soboto ministrsko uredbo, ki je z istim dnem ukinila vso prodajo konserviranega sadja in marmelade kateregakoli tipa in kakovosti. Vse zadevno blago je na razpolago kmetijskemu ministrstvu. Razveljavljene so vse pogodbe, ki so bile sklenjene pred uveljavljanjem navedbe za tisti del, ki ni bil izpolnjen z resnično izročitvijo ali odpošiljativjo blaga. Uredba obenem prepove-

duje izdelovanje marmelade in konserviranja sadja razen vrst, ki jih izrečno navaja. Trgovci na drobno smejo izpolniti svoje obveznosti do potrošnikov le, kolikor jim dopuščajo njihove zdajšnje zaloge. Kasneje se bo prodaja marmelade in konserviranega sadja izvajala na podlagi posebnih nakazil.

* Omejitve železniškega potniškega prometa. Iz Rima poročajo: V zvezi s sklepi z zadnje seje medministrskega odbora za preskrbo, razdeljevanje in cene živil je prometni minister odredil, da se z veljavnostjo od 1. aprila uveljavijo tudi naslednji ukrepi: 1. Ukinjejo se nadaljnji potniški vlaki v dolžini 3000 km. 2. Ukinjejo se spalni vagoni razen za mednarodne vlake. 3. Ukinjejo se jedilni vagoni razen za mednarodne vlake. 4. Ukinjejo se vozovi I. razreda razen tistih, ki vozijo na mednarodnih železniških zvezah; obenem pa se preimenujejo vozovi prvega razreda v vozove drugega, vozovi drugega pa v vozove tretjega razreda.

* Komisarja za občini Gorenji Logatec in Tržišče. Visoki komisar je razpustil redno upravo občine Gorenjega Logatca in imenoval za izrednega občinskega komisarja fašista Giannantonio Crucila. Enako je Visoki komisar razpustil redno občinsko upravo občine Tržišča in imenoval za izrednega občinskega komisarja fašista Reschigga Marija.

* Kovanci po en in dva pfeniga niso več veljavni. Nemški konzulat opozarja prebivalstvo, da so l. t. m. izgubili veljavnost bakreni kovanci po en in dva pfeniga. Nemški konzulat je pripravljen do 30. aprila navedene kovance zamenjati v lire.

* Nenavaden zvezdni utrinek nad Rimom. Nedavno noč so imeli prebivalci Rima in okolice priliko videti nenavaden zvezdni utrinek. Zvezda se je utrlila v bližini ozvezdja velikega voza. Bil je to kos, ki se je bil bogve kje utrgal v veselstvu in je nenavadno žarel, ko je na svoji poti zadel na zemsko ozračje. Za njim se je potegnil, kakor so lahko dobro videli tisto noč Rimljani, izredno dolg žareč rep, odnosno goreča brazda. Značilno je bilo pri tem tudi to, da se je utrinek čudovito počasi potegnil po nebu.

* Čevljar je podedoval 120 milijonov lir. Listi poročajo o nenavadni sreči, ki se je nasmešnila 40letnemu čevljarju na otoku Capriju. Srečnež se piše Lorenzo Petralio in je imel enajst otrok, izmed katerih je šest živih. Te dni je nesel nekemu popravljenemu čevlju, pa ga je srečal pismonoša in mu izročil priporočeno povabilo, da se nemudno oglasi pri argentinskem konzulu v Rimu, ker je postal glavni dedič svojega v Ameriki umrlega brata. Petralio je dal pismonoši za napitnino zadnjih 65 stotink. S pismom, ki ga je tako nenadno prejel na poti, se je temeljito spremenila usoda ubogega čevljarja. Postal je namreč mnogokratni milijonar. Zakaj brat, s katerim je komaj še imel pismene stike, mu je zapustil premoženje, ki ga argentinska oblastva cenijo na 120 milijonov lir. Petralio upa, da bo dobil potni list in ujel kljub vojnim razmeram kakšno zvezo z Južno Ameriko, da spravi v red svoje premoženje.

* Umrla je v Novem mestu Pepca Zorenčeva, hčerka župana od Sv. Petra pod Sv. gorami. Pokopana je bila na novomeškem pokopališču.

* Smrtina žrtev elektrike. V bivši Pollakovi usnjarski tvornici v Ljubljani je delavec Ivan Avguštinčič skladal kože v skladišču. Stal je na visoko naloženem kupu in sprejemal suhe kože od tovariša, ki mu jih je podajal. Nenadno pa se je Avguštinčič s temenom dotaknil električne napeljave na stroju, ki ni bila dobro zavarovana, in se zgrudil. Na pomoč so takoj poklicali reševalce, ki pa ponesrečencu niso mogli več pomagati.

* Triletno dekletce je utonilo. Te dni je šla triletna Vidka Venturinijeva, stanujoča na Izanski cesti, k sosedom na obisk. Bila je nekaj časa pri njih, potem pa se je vrnila proti domači hiši. Namesto da bi šla po navadni poti, jo je mahnila kar po bližnjici. Pot je držala tudi čez nekaj več kakor meter širok jarek, čez katerega je bila položena deska. Nesrečno naključje pa je hotelo, da je Vidki spodrsnilo in je padla z glavo naprej v jarek ter se zadušila.

* Letos že okoli 40 razprav proti navijalcem cen. Na okrožnem sodišču v Ljubljani je bilo pred kazenskim sodnikom-poedincem letos do 15. t. m. že do 40 razprav proti navijalcem cen, ki so bili po večini obtoženi po členu 7. protidraginske uredbe o cenah zaradi prekoračenja maksimalnih cen, kaiti mnogi prodajalci živil nikakor ne morejo doumeti, da ni dovoljeno živila prodajati nad maksimalnimi cenami. Kazenski sodnik-poedinec je letos do 15. t. m. obsodil 17 prodajalcev živil po gori omenjenem členu na skupno kazen 116 dni zaporu in 1000 lir denarne kazni. Izrekel je od teh le pet pogojnih sodb za dobo enega leta. Oproščeno je bilo 14 obtožencev zaradi pomanjkanja dokazov. Ostale razprave so bile preložene, da se izvedejo dopolnilni dokazi in zaslišijo razne priče. Med obsojenimi so bili nekateri obtoženci, ki so prišli že v drugič pred sodnika zaradi navijanja cen.

Iz Gorenjske

Prvo zborovanje narodnosoci-listične stranke v Dobu pri Domžalah je bilo te dni. Govoril je okrožni kmetijski vodja Burgstaller o snovi: »Skupna pot, skupna zmaga.« Z enakim geslom je bilo sklicano zborovanje v Moravčah, kjer je najprej govoril nadučitelj Fersch, nato pa okrožni vodja Pilz iz Kamnika. Zborovanje je bilo sklicano tudi v Komendi, kjer je govoril okrožni vodja Kuss iz Kranja. V Šmartnu pri Litiji je govoril okrožni govornik Helmut Prasch.

Župani radovljiskega okrožja so zborovali. Deželni svetnik dr. Hinteregger je sklical župane radovljiskega okrožja na delovno zasedanje, na katerem sta poročala predstojnik finančnega urada Maier in inspektor Heinrich o uvedbi davčnoupravnih predpisov v zasedenih krajih Koroške in Kranjske. Inspektor Rachle je govoril o občinskih davkih, zlasti o državljanškem in obrtnem davku.

Policijska godba iz Porurja na Gorenjskem. Dobrih osem tednov se je mudila po Gorenjskem Policijska godba iz Porurja. V tem času je priredila po raznih krajih Gorenjske 28 koncertov.

Gostovanje celovškega gledališča na Gorenjskem. Celovski dnevnik poroča: Blejska podružnica Državnega propagandnega urada za Koroško je priredila zadnje mesece na Gorenjskem različne prireditve. Višek vsega je bil obisk koroškega deželnege gledališča, ki je gostovalo 12. marca na Jesenicah in 13. marca v Kranju s Halbejevo dramo »Reko«. V Kranju je spremljalsko družino celovski župan dr. Schranzhofer. Pred predstavo je govoril vodja blejske podružnice Petschauer in rekel, da bo celovsko gledališče lahko s pomočjo propagandnega ministrstva tudi na Gorenjskem izvrševalo svoje prosvetno poslanstvo.

Nov župan v Trziču. Je to inž. Hugo plemeniti Kurz, ki je nedavno prisel v Trzič in prevzel županske posle.

Nova grobova v Šmartnem pri Litiji. Te dni je umrla za vnetjem slepiča 7letna hčerkica Pavla Potiska Marijana. Nedavno so pokopali v Šmartnem pri Litiji znanega sportnika Božja Juvana. Štel je šele 21 let. Bil je zelo priljubljen, kar se je videlo tudi pri pogrebu.

Umrl je g. Štular Janez, posestnik v Dolni vas pri Podbrezju na Gorenjskem. Zapuščta sedem sinov in dve hčeri. Naj počiva v miru!

Tele s štirimi ušesi. Pri posestniku Jožefu Megliču v Dolini pri Trziču je krava povrgla tele, ki ima zelo kratke noge in nenavadno veliko glavo, na kateri sta dva nenavadno velika uhlja in poleg teh še dva manjša.

Milka:

GLADIOLE

Novela

Ko je hodila Aja po nabrežju plavega morja in se vtapijala v misli, ji je stopinja namah zastala ob nenadnem srečanju.

To je bila ona! Natanko ista samozavestna hoya kakor pred leti, isti podolgovati skoro preozki obraz z izzivajočimi očmi, ki so jo za trenutek ošinile, ko je šla mimo.

»Ali me je spoznala?«

Aja se je okrenila. Videla je izginjati visokoraslo postavo v eni izmed ulic, zastrtih s širokolistnatim zelenjem.

»Proti hotelu 'Peleji' je krenila...«, jo je obšlo. V trenutku ni vedela, ali je bilo to, kar je na mah občutila v srcu, strah pred nečim nedognanim ali je bil to samo trpek spomin, ki je začel narahlo grebsti v preteklost ter z vso živostjo odkrivati slike, ki so imele v Ajini duši še pred nekaj trenutki videnje davnosti in obledelosti.

In vendar ni minilo niti polno desetletje od takrat.

Takrat... Aja je bila gimnazijka. Sedemnajst let ji je bilo. Ali je treba še kaj več, da človek čuti v tej dobi, da je življenje lepo, in ali je treba spet kaj manj, da začuti že v naslednji minuti vso bol in gorje, izvirajoče iz tega istega življenja.

Aja je imela svoje sanje o bodočnosti. Zelenela je postati zelo učena. Zanimala se je za klasično umetnost. Oboževala je posebno kiparstvo, poleg tega pa ni zamudila nobene zanimive razstave slik. Sama ni imela daru, da bi slikala, četudi si je tega želela. Bavila pa se je resno z glasbo in prerokovali so ji sloves umetnice. Seveda se je Aja zavedala, da je njena umetnost še v povojih, in ni nikoli precenjevala svojih zmožnosti.

Imela je prijateljico sošolko Berto, ki je bila hči premožnega tvorničarja. Berta je bila prijazna, debelušna deklica in je skromno Ajo večkrat povabila na svoj dom, kjer sta preživeli mnogo lepih uric. Še važnejše pa je bilo, da je Berta imela sestro, nekaj let starejšo od nje, ki je obiskovala slikarsko akademijo. Aja je domala oboževala to vitko, visoko dekle s črnimi, čudno svetlimi očmi. Večkrat si je Aja dejala, da prihaja sem najrajši zaradi Dore. Bil je zanjo poseben užitek, kadar jo je smela opazovati v njeni sobici, ko je slikala, četudi se je slikarica redkokdaj spustila v pomenek z dekletii. Navadno je sedela pred platnom in delala. Le z rahlim smeškom je dokazovala, da prisostvuje pogovoru obeh.

Sošolka Berta je imela o svoji sestri prav visoko mnenje. Sploh je veljala Dora v rodini kot poseben človek ter so ji že kot gimnazijki pustili živeti po lastni volji. Njen duh se je razvijal svobodno. Rada se je na mah užgala za katerokoli reč ter je stopnjevala zanimanje za njo do skrajnosti, dokler se je ni kmalu nato do brezmejnosti naveličala.

Ko se je navdušila za jahalni sport, je čisto zanemarila slikanje. Podoba je bila, da ne bo nikoli več prestopila praga svoje slikarske delavnice. Ko pa je slišala o nenadnem uspehu svoje vrstnice na akademiji, se je njeno zanimanje na mah preokrenilo. Odslej je bila še marljivejša v svoji delavnici in je večkrat delala že ob prvi zori.

Aji se je zdelo vse to zanimivo. Da, vlivalo ji je neko posebno spoštovanje do mladenke.

Nekoč je bila opazila, da se je v ozračju Dore nekaj spremenilo. Aja, ki je bila dobra opazovalka, je to spremembo izsledila v njenih slikah. Velo je iz njih nekaj kakor zmešnjava nasprotujočih si sil, ki pa so vendar bile povezane v skupek, težek v skladnost.

Berta se je šaljivo izrazila o impresionističnih zmazkih in pristavila, da dela Dora, odkar je zaljubljena, samo še take slike.

Umetnica jo tokrat pogledala na način, kakor je znala samo ona.

Nekoč pa se je pripetil dogodek, ki je, kakor tudi je bil majhen, vseboval v svojem tihoobnem bistvu začetek dogodkov, ki so pomagali izoblikovati Ajino usodo.

Aja je bila v Dorini delavnici pravkar odložila še mokro sliko, na kateri je bil upodobljen šopek rdečih gladiol, žarečih na beli podlogi kakor kri...

»Prav kakor sveža kri!...« je vznemirjeno pripomnila Aja. »Človek bi dejal, da je to cvetje na sliki lepše kakor v resnici.«

Zamišljeno se je Aja nasmehnila in začela pripovedovati: »Na cvetličnem korzu je bilo včeraj, ko mi je ostal v roki prav takle šopek. Zadnji šopek je bil. Ah, čisto prijetna šala je to prodajanje cvetic po korzu. Nasproti mi je prišel gospod, kaj vem, kdo je bil, toda njegov pogled je imel na sebi nekaj posebnega... Ponudila sem mu zadnji šopek. Žal mi je bilo, ker sem bila razprodala že vse plemenitejše cvetje. Toda kupil je gladiole in me pogledal čudno... prav čudno. Dolgo je iskal novce v denarnici.«

Dorine črne oči so predirno ležale na Aji. »Gotovo kak oboževalec z ulice!« je počasi rekla in njen smešek je bil skoro pomilovalen. »No, in potem?«

Aja jo je začudeno pogledala. Dorino zanimanje za dogodek je bilo čisto neobičajno. Toda na stopnicah ji je Berta pojasnila, da ni bilo prav, kar je povedala. Včeraj da je prinesel Dorin zaročenec Nino šopek gladiol in povedal, da jih je kupil od male plavalaske na korzu, da jo reši njene neprijetne vloge. Poklonil da jih je Dori, saj so še danes na mizi in davi jih je bila slikala.

Aja si je mislila, da to ni mogoče. Oni, ki je kupil cvetje od nje, da bi... V njegovih očeh je ležalo vendar nekaj, kar je veljalo samo njej.

»Mnogo jih je prodajalo včeraj cvetje po korzu in mnogo jih je kupovalo!« je malo nejevoljno dejala Aja Berti.

Tedaj pa je prispel po stopnicah on sam. Pozdravil je in nekoliko presenečen obstal. Aji je zastal dih v prsih. Zdelo se ji je, ko da bi se morala nujno posloviti. Toda Berta ju je že začela predstavljati.

»Dozdevni oboževalec od včeraj...« je pripomnila v šali, ki se je zdela Aji strašna. Čutila je, kako je rdela vse bolj, dokler se ni nazadnje nujno in vsa zmedena poslovila.

Drvela je po ulicah z vročimi lici in solze so ji blestele v očeh. »Oboževalec od včeraj...« Te besede so jo nosile, kakor bi jo bila sprožila vzmet. In videla je njegov pogled... kakor bi drzno odgrnil zaveso njene duše. Da, to je bila drznost, velika drznost.

Nazadnje se je znašla pred vrati svojega doma. Doma? Doma prav za prav ni imela. Roditelja sta ji pomrla že v detinskih letih. Vzgojila jo je teta, ki je sicer precej potrošila za njeno vzgojo, ki pa ji vendar ni mogla nadomestiti tisto, kar je Aja v teh letih zelo pogrešala.

Po večerji je odprla klavir in tako, kakor je igrala ta večer, menda še ni igrala nikoli. Nazadnje je izmučena naslonila glavo na iztegnjene lehti in goste solze so ji kapljale na porumenele tipke klavirja.

A odslej ga je poznala že oddaleč. Po kloku, po malenkostni kretnji z glavo. O, kako je bilo vse to skrivnostno, združeno ob enem z drobno bolečino, ki je pomalec ves dan vrtala v srcu. Vendar svojih čustev ni nikomur zaupala. Najmanj bi bila mogla to storiti nasproti svoji dobri, stari tetki.

Zadnje leto gimnazijskega študija je bilo. Tedaj pa je napravila Aja drznost — prvo večjo drznost v svojem življenju. Ni vzdržala več. Pisala mu je: »Pridite na maškeraado! Nekdo vas radostno pričakuje!«

Za maškeraado se je pripravljala kakor na dogodek življenjskega pomena... Zvečer je medlela med strahom in napetim pričakovanjem. Prišel ne bo... to je pač začetek in konec njene pustolovščine. Kako je vendar smešna, saj on ljubi Doro, lepo, sijajno Doro. Kako bi mogel še misliti na skromno deklico, kakršna je ona?

Ostra svetloba, v kateri se je bleščala v cvetje odeta dvorana, jo je domala skelela v očeh. Stisnila se je v kot med zrcalo in šir-

roko plišasto zofu. Drzno je bilo priti semkaj. Bila je dijakinja in teto je bila prevarila, da gre v gledališče. Toda imela je na sebi lep bel domino in njene plave lase je skoraj do koncev pokrivala velika kapuca s črnim čopom. Omamljiv vonj po cvetju, parfemu in brizgajočem šampanjcu je težko plaval v zraku. Zvoki godbe, pljuskajoče čez rob vseh posvetnih občutkov, so ustvarjali razpoloženje, ki je mamilo in opajalo pestro občinstvo.

Aja se je začutila tujo med tolikim življenjem. Nemir jo je obhajal in vpraševala se je, kaj naj še počne tu, ko je vendar že skoraj gotovo, da Nino ne bo prišel.

Potem ga je pa zagledala med vrvečo množico mask. Misel, da je prišel, jo je skoro elektrizirala. Počasnih korakov mu je sledila med plešoimi pari...

»Nino!« je dahnila v neposredni bližini.

Komaj je obvladala svoj glas. Dasi ji je bilo njegovo ime globoko v srcu, na jezik ga je le s težavo spravila.

Malo začudeno je okrenil pogled k njej, trenutek nato pa se je začutila v njegovem naročju. Kakor bi ji bila sladka zona omrtviliča ude, jo je spreletelo. Gledala je njegove črne oči, ki so se skozi odprtine njene krinke vtapljale v njene in jo žgale v sredino srca. Nasmihal se ji je, a ona ga je gledala in ni govorila.

»Kdo si, neznanka?« je nenadno vprašal.

»Pisala sem...« je začela, a se je prekinila. Nikar!... si je rekla v mislih in napeto je začela iskati v njegovem obrazu, da bi izsledila vtisk svojih besed. Toda opazila ni ničesar in zdelo se ji je, da je njeni besedici preslišal. Odleglo ji je.

Potem sta odpulpa med oleandre, kjer je vel hlad in kjer so se zlatila stekla okenskih šip v odsevu luči iz dvorane.

»Prelepo je bilo!« je dahnila. On pa se je tedaj rahlo dotaknil njene krinke — polglasen vzkril in stala je pred njim onemogla, proseča, preplašena.

»Vi!« je zastrmel.

»Da, jaz...!«

Dolgo je gledal v njene preplašene oči. V njih je odsevalo eno samo vprašanje. Solza ji je zdrknila čez obraz...

Ostal je nem in se nazadnje zazrl v noč. Osramočena se je pripravljala, da pobegne. Tedaj pa se je naglo okrenil in jo ujel za roke... Izvila se mu je in odhitela skozi dvorano k izhodu...

Po onem dogodku je bila le še enkrat pri prijateljici. Bilo pa je tam vse tako hladno, da se je Aja čudila. Začutila je, da se je moralo kaj dogoditi. Ali jo je bil izdal Nino?

Toda Dora, umetnica Dora, ki ni nikoli dosti govorila, je bila ta dan skoraj zgovorna in jo je pri odhodu zadrževala. A ko se Aja ni dala omečiti, je odprla klavir, krasen Dorin klavir, na katerega igrati je bilo užitek, in ji izbrala note.

Aja je igrala Puccinijevo »Bohém«, ko je vstopil Nino. Tedaj je tudi vedela, zakaj so jo zadrževali. Trudila se je, da ne bi zardela, ko ji je poljubil roko, vendar ji to ni uspelo. Čutila pa je dobro Dorin pogled na sebi...

Naslednje leto je bila Aja vpisana na glasbeni šoli in se vsa predala študiju glasbe. V to svrhu je morala zapustiti rojstno mesto in je zdaj stanovala v ozki sobici v tretjem nadstropju ogelne hiše.

Rada bi se bila vpisala tudi na filozofsko fakulteto, toda teta je jadikovala v vsakem pismu, da ji njen študij požre mnogo denarja.

Aja je štedila. Začela je oddajati klavirske ure in si za izkupiček nakupila knjig. Ah, tako težko je bilo to življenje.

In potem je prišlo kakor dih z neba, kakor pomladno razodetje...

Srečal jo je bil na ulici in ji vse povedal... Ni se bil poročil. Ljubil je njo — od prvega trenutka dalje. Zaslutil je v njej sorodno bitje. Dora mu ni bila nikoli dosegljiva s svojo zagonetno naravo. Njuni nazori se niso skladali. Ljubiti je znala le z bolečino.

Hodila sta po mestu kakor srečna otroka. Še vedela ni, kdaj je bil vzel njen komolec v svojega in jo vodil.

(Dalje)

Trieste—Gorizia

Gradnja vseučilišča v Triestu. Najpoznejše do pomladi l. 1943. bo dograjeno novo poslopje vseučilišča v Triestu. Gradbeni dela so že zelo napredovala.

Smrt na samotni poti. V Loqui di Tarnova je 45letni Peter Pavšič obležal na nekem samotnem mestu mrtev. Domneva se, da mu je nenadno postalo slabo, pa je padel na kamen in si prebil lobanjo.

Iz Spodnje Štajerske

Spominske svečanosti za padlimi so bile v Mariboru in po raznih spodnještajerskih krajih. Mariborski dnevnik pravi, da je nekdanji 47. polk izgubil v prvi svetovni vojni 7000 vojakov. Mariborska žalna svečanost je bila na Glavnem trgu. Igrala je vojaška godba. Po uvodni paradi je govoril neki polkovnik. Svečanost je bila zaključena z nemškimi himnami.

Nov župan v Rušah. Ruše so imele doslej komisarja inž. dr. Roberta Maderja, ki je vodil občinske posle. Komisar je pa te dni izročil vodstvo občinskih poslov dozdajšnjemu občinskemu pooblaščenцу Emilu Voglu.

Smrt zdolskega trgovca v Celju. Te dni je preminil v Celju g. Ivan Černoga, trgovec in gostilničar na Zdolah nad Vidmom. Pokopan je bil na Zdolah ob udeležbi številnih prijateljev in znancev. Rajniki je bil načelnik in ustanovitelj domače posojilnice. Blag mu spomin!

Poštni dom na Pohorju je prevzelo poštno ravnateljstvo v Gradcu v svojo oskrbo. Poštne uradnice, ki jih močno izčrpa služba pri telefonu in brzojavu, prihajajo na Pohorje na oddih.

Roditeljski večer v Braslovčah je bil te dni. Govoril je mladinski vodja Klement in pozival starše, naj svoja dekleta in fante zapajo mladinskemu vodstvu. Enak večer je bil tudi na Paki.

Zborovanje gozdnih posestnikov. Državna gozdna uprava je ustanovila v Gornjem gradu gozdarski urad, ki ga vodi inž. Ervin Janik. V dobi od 25. januarja do 8. marca je bilo sklicano sedem zborovanj, ki so se jih udeležili lastniki gozdov in žag. Predloženo jim je bilo, kolikega pomena je les v vojni dobi.

Iz Hrvatske

Obletnica Hrvatske. V Zagrebu je bil osnovan poseben odbor, ki bo izvedel slovesno proslavo prve obletnice Hrvatske kot samostojne države.

Veselice na Hrvatskem prepovedane. Glede na zdajšnji vojni čas so oblastva na Hrvatskem prepovedala vse javne in zasebne plesne prireditve.

Most pri Brčkem se je zrušil. Hrvatsko časopisje poroča, da so velike ledene plošče, ki so plavale po Savi, zelo poškodovale lani popravljeni most pri Brčkem. Sunek ledenih plošč je bil tako močan, da se je srednji del mosta zrušil v Savo.

Stroge kazni za odpravo telesnega ploda. Z najstrožimi kaznimi nastopajo oblastva na Hrvatskem proti odpravi telesnega plodu. Hrvatski listi so te dni poročali o petih smrtnih obsodbah, izrečenih proti petim osebam, ki so zagrešile prepovedani poseg. Poglavljenik dr. Pavelić je pa vseh pet obsojencev pomilostil in spreminil smrtno kazen v zaporno. Oba udeležena zdravnik sta bila obsojena na dosmrtno ječo, povzročitelja na 10 let, posredovalka na pet let, žrtev pa tudi na pet let.

NI VSEH IZGUBIL

Mati: »Paglavac, s kom si se zopet pretepaj, da si izgubil kar dva zoba?«

Jakec: »Saj nisem izgubil obeh. Enega imam še v žepu.«

SMOLA

Vedeževalka (mlademu gospodu): »Vaša smubitev bo zadela na nepričakovane ovire.«

Gospod: »No, seveda, ta ovira je — moja žena.«

Na Japonskem več ne dovoljujejo spreminjanja imen

Japonska vlada je v zadnjem času izdala zelo stroge ukrepe, ki imajo namen, zatreti med praznovernim ljudstvom razne vraže, ki so na Japonskem zelo razširjene. Japonci so znani kot precej praznoverni ljudje, ki kaj hitro verjamejo še tako smešnim vrazam. Novi japonski ukrepi se nanašajo zlasti na prerokovanje s palčicami. Na Japonskem se je bilo silno razpaslo takšne vrste prerokovanje. Bodočnost so prerokovali po tem, kako so se palčice razporedile, če jih je čarovniška roka zagnala po tleh.

Da se je japonska vlada odločila stopiti na prste vedeževalcem, pa ni bila vraža sama po sebi glavni vzrok. Pogosto se je namreč dogajalo, da je tisti, ki mu je čarodej prerokoval kakšno neveščnost, hitro spremenil svoje ime, da bi ga potem nesreča ne mogla najti. Japonski praznoverci so namreč prepričani, da se je na ta način le mogoče izogniti čemu neljubemu, kar je bilo prerokovano iz tistih skrivnostnih palčic. Ker so ljudje v tako velikem številu začeli spreminjati svoja imena, je nastala po japonskih imenikih prava zmešnjava. Japonska vlada hoče zdaj s strogimi ukrepi napraviti konec tej zmešnjavi in ne dovoljuje več spreminjanja imen.

× 9000 bolgarskih dijakov se uči italijanščine. Po pravkar objavljenih podatkih obiskuje srednješolske tečaje italijanskega jezika v Bolgariji devet tisoč dijakov. 25 bolgarskih visokošolcev je dobilo štipendije za študij v Italiji.

× Umetna svila iz oglja. Lani so na velesejmu v Leipzigu razkazovali umetno svilo iz tako imenovanega vlakna »Pe Ce«. Takšno svilo je začelo izdelovati neko veliko nemško industrijsko podjetje. Isto podjetje je pred kratkim presenetilo javnost še z neko drugo vrsto umetne svile, ki ji je dalo ime »Perlon«. Obe vrsti umetne svile, »Pe Ce« in »Perlon«, sta iz snovi, ki jih dobivajo iz oglja. Svila »Pe Ce«, ki je kisline ne razjedajo, ne gori in je manj premočljiva kakor naravna svila. Svila »Perlon« pa je prožnejša, raztegljivejša in odpornejša od naravne svile. Iz nje je mogoče izdelovati najraznovrstnejše oblačilne predmete, tudi nogavice.

× Izredna zima na Švedskem kljub kole-darski pomladi. Veliki val mraza s snežnimi meteži je zajel švedsko pokrajino Malmö. V Malmöju se še nikoli ni zgodilo, da bi bilo odrezano od ostalega sveta. Dovoz blaga od zunaj je nemogoč. Cela vrsta vlakov je v pokrajini obtičala v snegu. Tudi na Jytlandiji so nastale zaradi snežnih metežev in mraza velike ovire. Neki potniški vlak s 30 potniki je obtičal v snegu.

× 100.000 delavcev za Nemčijo iz Galicije. »Warschauer Zeitung« poroča, da je iz Galicije potovalo 100.000 delavcev v Nemčijo, in sicer 67.000 moških in 33.000 žensk. Ta množica delavcev se je po vesti omenjenega lista za delo v Nemčiji oglašila prostovoljno. Večino teh ljudi bodo zaposlili pri kmetijskih delih. Za njihov prevoz iz Galicije v Nemčijo je bilo potrebno 117 posebnih vlakov.

× Vihar v Južni Ameriki je podiral hiše. Iz Buenos Airesa poročajo, da je Bahio Blanco opustošil hud vihar. Čisto razdejano je 150 delavskih hiš. Tudi nekaj človeških žrtev je bilo. Z mestnega gledališča je posnel vihar celo cinkasto streho in jo odnesel 200 metrov daleč.

× Letos v Nemčiji ne bo velikonočnih potovanj. Nemški listi pišejo, da je dolžnost vsakega Nemca, da letošnje gre za veliko noč na potovanje. Ne bo si prihranil samo

neprijetnosti, ki jih lahko doživi na poti, ampak bo koristil tudi skupnosti s tem, da bo olajšal nemškim železnicam težavno delo, ki ga imajo s prevozom vojaštva in vojnih potrebščin.

× Povečano pridobivanje živega srebra. Zadnja leta se je pridobivanje živega srebra v zadevnih italijanskih rudnikih močno povečalo. V l. 1935. so pridobili v vseh rudnikih 972 ton živega srebra, štiri leta kasneje pa že 2315 ton. Ta slednja številka se je zdaj zelo povečala. Obenem se je povečal izvoz te rude. Razen tega so pridobili tudi velike količine cinobra, katerega so prav tako mnogo izvozili v tujino.

× Od kdaj poznamo naočnike. Zgodovinarji so ugotovili, da naočnikov niso prvi nosili Kitajci, čeprav je takšno mnenje prej prevladovalo, temveč da so naočniki evropska iznajdba. Zdi se, tako pravijo zdaj zgodovinarji, da je prvi uvedel naočnike oxfordski vseučiliški profesor Robert Racon. Pravijo, da so se ljudje začeli iz njega norčevati, ko so ga videli z naočniki. Mož se je spričo tega odločil, da se s to svojo iznajdbo ne bo več ukvarjal in tudi naočnikov ni več nataknil. To zanj tudi ni bilo tako nujno potrebno, saj je imel še dokaj bistre oči. Kot prvega, bolj praktičnega naočnikarja pa omenjajo florentinskega plemiča Salviana degli Armati, ki je umrl leta 1377. Pravijo, da je on tisti, ki je izdelal prve naočnike in jih tudi prvi nosil.

× Adam in Eva bosta dobila spomenik. Doslej še ni bilo na svetu človeka, ki bi mu prišlo na misel, da bi morda zaslužila svoj spomenik tudi Adam in Eva. Po tolikih tisočletjih pa se je vendar zdaj nekdo spomnil tudi na to. Je to neki možak iz ameriškega mesta Pittsburga, ki je tudi že začel zbirati prostovoljne prispevke za postavitev spomenika Adamu in Evi. Spomenik naj bi bil naravnost velikanski in bo zato treba zanj zbrati precej dolarjev. Da temu možu njegova zamisel ne bi spodletela, je ustanovil posebno družbo, ki ima svoje podružnice po vseh večjih mestih Zedinjenih držav.

× Najbolj vroči in najbolj nuzli kraji na svetu. Po podatkih, ki so jih zbrali vremenoslovci, znaša razlika med najnižjo in najvišjo toplino med posameznimi kraji na zemlji 133 stopinj Celzija. Do 50 stopinj vročine so namerili že večkrat v Arabiji, v Mezopotamiji, v Sahari, v Arizoni in v Kaliforniji. Na drugi strani pa so v Sibiriji, v severnih polarnih deželah in na skrajnem severnem koncu ameriške celine namerili dostikrat tudi že 70 stopinj pod ničlo. Pred nedavnim pa so imeli v tako imenovani puščavi Lutu v vzhodni Perziji 50 stopinj vročine v senci, v Kaliforniji, v Alžiru, v Tripolisu in ob beludžistanski meji pa celo 55 stopinj. Največja vročina, ki so jo kdaj kje na svetu ugotovili, je znašala 63 stopinj, in sicer v Obbijah v Italijanski Somaliji. Najbolj mrzel kraj na zemlji pa je Verhojansk v Sibiriji, kjer zdrkne živo srebro v toplomeru celo na 70 stopinj pod ničlo.

× Na Koreji smejo nositi klobuke samo poročeni moški. V japonski Koreji imajo med drugim tudi tole navado: Ženin dobi pri poroki klobuk, ki naj bi bil od tistega trenutka dalje vidno znamenje, da ni več samec. Pokrivalo je na Koreji pravica, ki jo imajo poročeni moški.

NOV ELEMENT

Učitelj: »Zorica, imenuj mi elemente!«
Zorica: »Ogenj, voda, zrak in žganje.«
Učitelj: »Za božjo voljo, kako pa prideš tudi do žganja?«

Zorica: »No, ko je naš atek pil žganje, mu je mama rekla, da je spet v svojem elementu...«

HAUS SALE

HUDA PRIMERA

Zora: »Tako trdo me držiš za nogo kakor lev.«

Boštjan: »Kako moreš uporabljati tako primero, ko leva še niti videla nisi!«

Zora: »Seveda sem ga videla. Tam pri Mohovtovih ga imajo.«

Boštjan: »Tisto pa ni lev, temveč osel!«

Zora: »Nič ne de! No, tedaj me pa držiš za nogo kakor osel...«

NI ZANIMIVO

Vera: »Kaj si tako zamišljen? Ali me ne maraš več?«

Dušan: »Veš, odkar vem, da ima tvoj mož ljubico, se mi moje razmerje s teboj ne vidi več zanimivo...«

PRAZNA GROZNJA

Dijak: »Če mi daste tudi v drugem tečaju slab red, bom skočil kar v Ljubljano.«

Profesor: »Ni nevarno, buče se ne potopijo.«

S SMUŠKE TURE

Marjan: »Ali si se dolgo časa učila smučati?«

Milka: »En sam dan.«

Marjan: »To sem opazil.«

NEDELJSKI LOVEC

Jaka: »No, kako srečo si imel na lovu?«

Miha: »Sedem rac sem ustrelil.«

Jaka: »Ali so bile divje?«

Miha: »Race ne, pač pa kmet, čigar last so bile...«

ZLOBNO

»Z Brankom si se zaročila? Ali ti je povedal, da sem ga prejšnji mesec odbila?«

»Nekaj mi je namignil. Dejal je, da je pred dnevi doživel veliko srečo!«

KAJ BI BILO, ČE BI BILO

Gospod Debelin si je umil obraz in začel klicati ženo, naj mu prinese obrisalo.

Zena: »Žal, nimam nobene čiste. Kar tjakaj k oknu se nasloni, da te bodo solčni žarki posušili.«

Debelin (jezno): »No, in kaj naj bi storil, če bi bil vzel sedečo kopal?«

PREMAJHNA NEVESTA

Gašper: »Vse je v redu, prav vse, le malo premajhna je Otilija zame.«

Miha: »Nič se ne boj, kmalu ti bo zrastle še preko glave...«

V GOSTILNI

Gost: »Gospod gostilničar, vašo klet pa je gotovo poplavlila zadnja povodenj.«

Gostilničar: »Kdo vam je to rekel?«

Gost: »Vaše vino...«

BOLJŠE JE TAKO

Ravnatelj: »Moj zet hoče postati, pa nič nimate! Ali veste, mladi mož, kaj sem moral vse delati, da sem postal bogat?«

Snubec: »Vem, pa je boljše, da ostane med nama.«

V KAVARNI

Prvi gost: »Priatelj, kako nezaupljivi ste! Ves čas se ozirate in gledate, ali vaš plašč še visi na kljuki. Ali mislite, da vam ga bo kdo odnesel?«

Drugi gost: »Ne vem. Vsekakor pa je vaš plašč že pred pol ure izginil.«

TRDNA DRUŽINA

»Za ta leta se pa neverjetno močni,« reče Urša 75letni perici.

»Saj tudi ni čudno, gospa. V naši rodbini vsi dolgo žive. Moj brat jih je dosegel že lani 77, moji sestri pa bi bilo ob božiču 80!«

»Kdaj pa je umrla?«

»Koj po rojstvu,« reče perica.

TO JE TREBA VEDETI

»Neža, pokliče gospa, danes opoldne bodo trije gostje na kosilu.«

»Prav, milostljiva,« odvrne kuharica. »Ali želite, da gospodje še kdaj pridejo ali ne?«

MORFIJ

Vseučiliški profesor je izpraševal slušatelje medicine. Obrnil se je k enemu in ga vprašal: »Bolnik ima hude napade žolčnih kamnov. Pokličejo vas k njemu. Kaj boste odredili, da mu za prvo silo olajšate bolečine?«

»Morfij,« je odgovoril visokošolec.

»Prav,« je pritrdil profesor. »Koliko pa?«

»Pol grama.«

»Dobro. A katera je potem vaša naslednja naloga?«

Visokošolec je molčal.

»To je kaj preprosto,« je nadaljeval profesor. »Napisali mu boste mrliški list, kajti bolnik je umrl, ker ste mu dali preveč morfija.«

MALI OGLASI

FIGE IN BRINJE za žganjekuho ima stalno na zalogi po najnižji ceni trdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Aškerčeva ulica 1, telefon št. 26-07.

PREVZEMALCE — NAKUPOVALCE išče v vsaki občini veletrgovina. Delo obstoja v nakupovanju in prevzemanju raznih stranskih kmetijskih pridelkov. Plača in provizija. Agilni, garancije sposobni in neoporečni, bivajoči v občini, v kateri bi delovali, naj pošljejo ponudbe z opisom dosedanjega delovanja na oglasni oddelek »Domovine« pod »Lir 3000«.

POROČIM boljše deklet ali vdovo brez otrok s primerno doto ali zemljiščem. Prednost imajo kmetijska dekleta; lepa prilika. Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« pod »Sreča 42«.